

Innst. 463 L

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:137 LS (2012–2013)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Ørsal Johansen, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim om innvandringspolitiske siktelinjer og endringer i lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven)

Til Stortinget

1. Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«A

Vedtak til lov

om endringer i utlendingsloven

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

§ 1 Lovens formål

Loven skal gi grunnlag for regulering av og kontroll med inn- og utreise, og utlendingers opphold i riket, og begrense tilstrømmingen av utlendinger innenfor rammene av internasjonale forpliktelser.

Loven skal legge til rette for lovlig bevegelse over landegrensene der dette ikke er i strid med innvandringspolitiske hensyn, og ivareta rettssikkerheten til utlendinger som reiser inn i eller ut av riket, som oppholder seg her, eller som søker en tillatelse etter loven.

Loven skal gi grunnlag for vern mot *forfølgelse for flyktninger og andre utlendinger som er reelt forfulgt, og en restriktiv fortolkning av alminnelig folkerett og internasjonale konvensjoner skal legges til grunn.*

§ 3 skal lyde:

§ 3 Lovens forhold til internasjonale regler

Loven skal anvendes i samsvar med EØS-reglene, EFTA-reglene og nordiske konvensjoner.

§ 5 andre ledd skal lyde:

Nordiske borgere er unntatt fra kravet om oppholdstillatelse for å ta opphold eller arbeid i riket. Kongen kan *fastsette ytterligere unntak i forskrift dersom dette ikke er i strid med innvandringspolitiske hensyn.*

§ 7 andre ledd oppheves.

§ 8 tredje ledd oppheves.

§ 9 første ledd skal lyde:

Utlendinger må ha visum til Norge for å kunne reise inn i riket, med mindre Kongen i forskrift har gjort unntak fra dette kravet. En utlending som er på norsk grense og som *søker beskyttelse etter reglene i kapittel 4*, har likevel rett til innreise uten visum.

§ 10 åttende ledd oppheves.

§ 11 første ledd skal lyde:

Når det er nødvendig av *nasjonale hensyn eller akutte humanitære grunner*, kan visum utstedes for inntil tre måneder selv om vilkårene i § 10 ikke er

oppfylt. Bestemmelsen i § 9 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 12 skal lyde:

§ 12 *Innreisevisum*

En utlending som gis *oppholdstillatelse*, kan gis visum for innreise etter nærmere regler fastsatt av Kongen i forskrift.

§ 14 første ledd skal lyde:

Dersom ikke annet er bestemt, skal inn- og utreise skje over grenseoverganger fastsatt av departementet. Indre Schengen-grense kan passeres hvor som helst såfremt det ikke er innført midlertidig grensekontroll. Slik grensekontroll kan bare innføres hvis det foreligger *en trussel* mot offentlig orden eller indre sikkerhet. Tollovgivningen gjelder ved passering av indre Schengen-grense. Kongen kan fastsette nærmere regler i forskrift.

§ 15 andre ledd skal lyde:

Ved inn- og utreisekontroll påses at enhver har pass eller annet legitimasjonsdokument som er godkjent som reisedokument, og at visumpliktige har gyldig visum. Dersom den kontrollerte nekter å oppgi sin identitet, eller det er grunn til mistanke om at den oppgitte identiteten er falsk, eller at personen skjuler legitimasjonsdokument, skal det foretas visitasjon med sikte på å fremskaffe legitimasjonsdokument. Det skal også påses at det ikke foreligger annet grunnlag for bortvisning, jf. § 17.

§ 17 første ledd bokstav h skal lyde:

når utlendingen i utlandet er straffet eller er ilagt særreaksjon for et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i *tre* år eller mer,

§ 17 første ledd bokstav j skal lyde:

når kompetent helsepersonell finner at utlendingen åpenbart lider av alvorlig sinnslidelse *eller alvorlig sykdom med stor smittefare*,

§ 17 andre ledd oppheves.

§ 17 nytt fjerde ledd skal lyde:

Bortvisning i saker med uavklart identitet kan skje til antatt hjemland.

§ 20 første ledd bokstav g skal lyde:

utdanningsinstitusjoner skal gi politiet fortegnelse over utenlandske elever eller studenter.

§ 23 første ledd bokstav d skal lyde:

Det foreligger et konkret tilbud om arbeid. Arbeidstilbudet skal som hovedregel gjelde heltidsarbeid for én arbeidsgiver, og være av en viss varighet. Unntak kan gjøres etter en konkret vurdering av stillingens art.

§ 23 femte ledd skal lyde:

Kongen kan gi utfyllende bestemmelser i forskrift, herunder om innholdet av *oppholdstillatelsen, situasjonen ved arbeidsledighet, tilbakekall av oppholdstillatelsen og unntak fra kravet til oppholdstillatelse*.

§ 23 nytt sjettede ledd skal lyde:

Tillatelsen danner ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse.

§ 25 oppheves.

§ 26 overskriften skal lyde:

Oppholdstillatelse for studier og for vitenskapelig formål o.a.

§ 26 andre ledd skal lyde:

Kongen kan gi utfyllende bestemmelser i forskrift, herunder om innholdet av *oppholdstillatelsen* og tilbakekall av oppholdstillatelsen.

§ 26 nytt tredje ledd skal lyde:

Tillatelsen danner ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse.

§ 27 tredje ledd skal lyde:

Ved mistanke om overtredelse av vilkårene eller om at utlendingen ikke har nødvendig oppholdstillatelse, skal Arbeidstilsynet *umiddelbart* varsle utlendingsmyndighetene.

§ 28 skal lyde:

§ 28 *Oppholdstillatelse for reelt forfulgte utlendinger (asyl)*

En utlending som er i riket eller på norsk grense, skal etter søknad anerkjennes som flyktning og gis *oppholdstillatelse* dersom utlendingen har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av *raseforestillinger, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe* eller på grunn av politisk oppfatning, og ikke kan pårope seg beskyttelse i hjemlandet eller land i samme region, jf. flyktningkonvensjonen 28. juli 1951 artikkel 1 A og protokoll 31. januar 1967.

En utlending som er i riket eller på norsk grense, skal etter søknad få opphold dersom utlendingen uten å falle inn under første ledd likevel står i reell fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff ved tilbakevending til hjemlandet.

Søkeren skal som hovedregel anerkjennes som flyktning etter første ledd også når beskyttelsesbehovet har oppstått etter at søkeren forlot hjemlandet, og skyldes søkerens egne handlinger. Ved vurderingen av om det skal gjøres unntak fra hovedregelen, skal det særlig legges vekt på om beskyttelsesbehovet skyldes handlinger som er straffbare etter norsk lov, eller om det fremstår som mest sannsynlig at det hovedsakelige formålet med handlingene har vært å oppnå oppholdstillatelse.

Retten til anerkjennelse som flyktning etter første ledd gjelder ikke dersom utlendingen kan få effektiv beskyttelse i andre deler av hjemlandet enn det området søkeren har flyktet fra, og det ikke er urimelig å henvise søkeren til å søke beskyttelse i disse delene av hjemlandet.

Når en utlending har fått avslag på søknad om oppholdstillatelse etter denne bestemmelsen, skal vedtaksmyndigheten av eget tiltak vurdere om bestemmelsene i § 38 skal anvendes.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om anvendelsen av denne paragrafen og §§ 29 og 30.

§ 29 overskriften skal lyde:

Nærmere om forfølgelse etter § 28 første ledd

§ 29 første ledd innledningen skal lyde:

For at handlinger skal anses å utgjøre forfølgelse i henhold til § 28 første ledd, må de enten

§ 29 tredje ledd bokstav b skal lyde:

organisasjoner eller grupperinger som kontrollerer statsapparatet eller en så stor del av statens territorium at utlendingen ikke kan henvises til å søke beskyttelse i andre deler av landet, jf. fjerde ledd, eller

§ 30 overskriften skal lyde:

Nærmere om grunnlaget for forfølgelse etter § 28 første ledd

§ 30 første ledd innledningen skal lyde:

Ved anvendelsen av § 28 første ledd skal følgende legges til grunn ved vurderingen av grunnlaget for forfølgelsen:

§ 30 første ledd ny bokstav e skal lyde:

Raseforestillinger skal særlig anses å omfatte hudfarge, avstamning og tilhørighet til en bestemt etnisk gruppe.

§ 31 overskriften skal lyde:

Utelukkelse fra rett til anerkjennelse som flyktning og rett til opphold etter § 28

§ 31 første ledd bokstav b skal lyde:

har gjort seg skyldig i en *alvorlig forbrytelse etter norsk rettsoppfatning* utenfor Norges grenser, før han fikk adgang til Norge som flyktning, eller

§ 31 andre ledd skal lyde:

Rett til anerkjennelse som *beskyttelsestrengende* etter § 28 annet ledd foreligger heller ikke dersom det er grunnlag for å utvise utlendingen ut fra grunnleggende nasjonale interesser, sikkerhetsmessige hensyn, eller utlendingen har fått endelig dom for en særlig alvorlig forbrytelse og av den grunn utgjør en fare for det norske samfunnet.

§ 31 tredje ledd skal lyde:

Rett til anerkjennelse som *beskyttelsestrengende* etter § 28 annet ledd foreligger heller ikke dersom utlendingen forlot hjemlandet kun for å unngå straffereaksjoner for en eller flere straffbare handlinger som kunne ha blitt straffet med fengsel dersom handlingene var blitt begått i Norge.

§ 34 første ledd skal lyde:

Dersom det foreligger en massefluktsituasjon i Norges nærområder, kan Kongen i statsråd beslutte at det kan gis kollektiv beskyttelse etter denne paragrafen. Kongen i statsråd beslutter også når adgangen til å gi kollektiv beskyttelse skal bortfalle.

§ 35 første ledd skal lyde:

Etter anmodning fra FNs høykommissær for flyktninger, andre internasjonale organisasjoner eller andre instanser som er fastsatt av Kongen i forskrift, kan Utlendingsdirektoratet innenfor de rammene og etter de retningslinjene som er fastsatt av overordnet myndighet, treffe vedtak om at en utlending skal gis innreisetillatelse. Ved vedtak om innreisetillatelse skal særlig integreringspolitiske hensyn legges til grunn. Kongen kan i forskrift legge vedtaksmyndigheten til et annet organ.

§ 37 første ledd ny bokstav g skal lyde:

det avdekkes at søkeren har gitt feil opplysninger om identitet, nasjonalitet eller asylgrunnlag.

Kap. 5 overskriften skal lyde:

Kap. 5 Adgang til opphold på grunn av særlig sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket

§ 38 overskriften skal lyde:

Oppholdstillatelse på grunn av særlig sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket

§ 38 første ledd skal lyde:

Det kan gis oppholdstillatelse selv om de øvrige vilkårene i loven ikke er oppfylt dersom det foreligger *særlige* sterke menneskelige hensyn.

§ 38 andre ledd innledningen skal lyde:

For å avgjøre om det foreligger *særlige* sterke menneskelige hensyn skal det foretas en totalvurdering av saken. Det kan blant annet legges vekt på om

§ 38 andre ledd bokstav b oppheves.

§ 38 andre ledd bokstav c oppheves.

§ 38 andre ledd bokstav d blir ny bokstav b.

§ 38 tredje ledd skal lyde:

I saker som berører barn, *skal det tas hensyn til barnets beste.*

§ 38 fjerde ledd bokstav b skal lyde:

integreringsmessige og andre samfunnsmessige konsekvenser,

§ 39 skal lyde:

§ 39 *Referanseperson*

Med referanseperson menes i denne loven den personen som søkeren ønsker å bli gjenforent med eller å etablere familieliv med. *Referanseperson må være enten*

- a) *norsk, nordisk eller EØS-statsborger som er bosatt eller skal bosette seg i riket,*
- b) *utlending med permanent oppholdstillatelse i riket,*
- c) *utlending som har eller får lovlig opphold i riket med oppholdstillatelse som kan danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse, eller*
- d) *utlending som har oppholdstillatelse etter § 34 uten at ordningen med kollektiv beskyttelse har opphørt.*

§ 40 oppheves.

§ 40 a skal lyde:

Det er et vilkår for oppholdstillatelse etter §§ 44 a, 45 a og 46 a at referansepersonen oppfyller kravene i § 62, når referansepersonen har

- a) asyl, jf. § 28,

- b) oppholdstillatelse etter innreisestillatelse som overføringsflyktning, jf. § 35 tredje ledd

- c) kollektiv beskyttelse i en massefluktsituasjon, jf. § 34

- d) oppholdstillatelse på grunn av særlige sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket, jf. § 38.

Ny § 40 b skal lyde:

§ 40 b *Familieoppholdstillatelse*

En familieoppholdstillatelse avviker fra en ordinær oppholdstillatelse ved at utlending med familieoppholdstillatelse ikke kan være referanseperson i familieinnvandringssaker, bortsett fra i saker der det dreier seg om egne barn etter § 41 a nr. 2. Kongen kan gi nærmere begrensninger i forskrift.

En familieoppholdstillatelse gir rett til permanent oppholdstillatelse når kravene som stilles til innvilgelse av permanent oppholdstillatelse, er innfridd.

Dersom det viser seg at en familieoppholdstillatelse er gitt på bakgrunn av uriktige opplysninger, kan denne tillatelsen trekkes tilbake.

§ 41 oppheves.

Ny § 41 a skal lyde:

§ 41 a *Personkrets*

En utlending kan søke om familieoppholdstillatelse for å gjenforenes med, eller for å etablere familieliv med, herboende referanseperson. Personkretsen som kan søke om familieoppholdstillatelse, er begrenset til:

1. *utlending over 24 år som bor sammen i ekteskap, eller planlegger å bo sammen i ekteskap, med en person over 24 år som er fastboende i Norge som enten*
 - a) *er norsk, nordisk eller EØS-borger*
 - b) *har fått opphold i Norge som flyktning, eller*
 - c) *har permanent oppholdstillatelse i Norge og minimum 10 års botid.*
2. *ugift mindreårig barn under 15 år av en fastboende person i Norge eller dennes ektefelle, når barnet ikke gjennom fast samlivsforhold har stiftet selvstendig familie, og når den fastboende person i Norge enten*
 - a) *er norsk, nordisk eller EØS-borger*
 - b) *har fått opphold i Norge som flyktning eller*
 - c) *har permanent oppholdstillatelse i Norge eller oppholdstillatelse som åpner for permanent oppholdstillatelse.*
3. *mindreårig utlending med henblikk på opphold i Norge hos en annen fastboende person enn den foresatte, når hensikten med familieoppholdstillatelsen er adopsjon, og når den fastboende person i Norge enten*

- a) er norsk, nordisk eller EØS-borger
- b) har fått opphold i Norge som flyktning, eller
- c) har permanent oppholdstillatelse i Norge eller oppholdstillatelse som åpner for permanent oppholdstillatelse.

§ 42 oppheves.

Ny § 42 a skal lyde:

§ 42 a Unntatt fra krav til innvilgelse av familieoppholdstillatelse

Nordiske borgere og EØS-borgere som søker om familieoppholdstillatelse, er unntatt fra kravene i § 43 a, § 44 a, § 45 a og § 46 a. Unntaket gjelder også eksisterende ektefeller og egne barn til nyankomne flyktninger, og det kan i slike tilfeller også gis unntak fra 24-årsregelen i § 41 a nr. 1. Kongen kan i forskrift gi unntak for borgere fra ytterligere land dersom innvandring fra disse landene erfaringsmessig ikke vil være i strid med integreringspolitiske hensyn.

§ 43 oppheves.

Ny § 43 a skal lyde:

§ 43 a Generelle betingelser for innvilgelse av familieoppholdstillatelse

For innvilgelse av familieoppholdstillatelse stilles følgende generelle vilkår:

1. Referanseperson og søkeren må skrive under på en erklæring om at referanseperson etter beste evne skal delta i søkerens integrasjonsprosess, og også integrasjonsprosessen til eventuelle medfølgende barn.
2. Referanseperson må bestå en herboendetest som måler referansepersonens evne til å bidra til søkers integrasjonsprosess.
3. Referanseperson må kunne dokumentere at søkeren kan forsørges, samt stille en økonomisk garanti nærmere fastsatt i forskrift.
4. Referanseperson må ikke, med mindre særlige grunner taler imot dette, ha mottatt hjelp etter sosialtjenesteloven eller introduksjonsloven i løpet av det siste året.
5. Referanseperson må ha egnet bolig med rimelig standard og størrelse.
6. Referanseperson må ha latt seg bli DNA-testet der det etter loven er nødvendig å fastslå, eller avkrefte, at det eksisterer en familierelasjon, jf. § 87.

Familieoppholdstillatelsen må være innvilget innen innreise finner sted. Etter innreise kan søknad om familieoppholdstillatelse normalt ikke innvilges, med mindre sterke grunner taler for dette. Dette gjel-

der likevel ikke hvis søker har lovlig opphold i Norge etter annen tillatelse.

Når en familieoppholdstillatelse er betinget av at det har blitt stilt økonomisk sikkerhet, og det senere ytes økonomisk hjelp til søkeren etter sosialtjenesteloven eller introduksjonsloven, kan tilsvarende beløp innkreves gjennom regress fra referanseperson. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om hvordan slik tvangsinn drivelse skal finne sted.

Offentlige instanser har plikt til å informere utlendingsmyndighetene om forhold knyttet til søker og referanseperson som er relevante i familieinnvandringssaker.

§ 44 oppheves.

Ny § 44 a skal lyde:

§ 44 a Betingelser for innvilgelse av familieoppholdstillatelse for ektefeller

For innvilgelse av familieoppholdstillatelse for ektefeller etter § 41 a nr. 1 stilles følgende vilkår:

1. Familieoppholdstillatelse innvilges kun når ektefellenes samlede tilknytning er større til Norge enn ektefellenes samlede tilknytning til noe annet land, bortsett fra når referanseperson har hatt norsk statsborgerskap i minimum 28 år. I tilfeller der referansepersonen har kommet til Norge gjennom adopsjon og er norsk statsborger, anses vedkommende som norsk statsborger fra fødsel hvis vedkommende har kommet til Norge før fylte 6 år.
2. Familieoppholdstillatelse innvilges ikke når det kan reises tvil om ekteskapet er inngått etter begge partenes ønske. Det ansees som tvilsomt at ekteskapet er inngått gjennom fri vilje dersom ekteskapet er inngått mellom personer i nær slekt.
3. Familieoppholdstillatelse innvilges ikke når det er grunn til å anta at bakgrunnen for ekteskapet hovedsakelig er opphold i Norge.
4. Familieoppholdstillatelse innvilges ikke når referanseperson i løpet av de siste 10 år har blitt dømt for et kriminelt forhold med strafferamme på 3 måneders fengsel eller lenger, eller for vold mot ektefelle eller barn.
5. Familieoppholdstillatelse innvilges ikke hvis det ikke samtidig søkes om familieoppholdstillatelse for søkerens barn, med mindre det kan dokumenteres at søkerens barn har opphold hos nærstående familie i hjemlandet og hensyn til barnet ikke taler imot.
6. Familieoppholdstillatelse innvilges ikke hvis ikke søkeren har bestått en språk- og kunnskapstest i grunnleggende norsk språk og vestlig samfunnsforståelse.
7. Med mindre særskilte omstendigheter tilsier noe

annet, er det et vilkår at ektefellene skal bo sammen.

8. En søker kan nektes familieoppholdstillatelse dersom det er mest sannsynlig at søkeren eller dennes særkullsbarn vil bli mishandlet eller grovt utnyttet.
9. Dersom referansepersonen får opphold i riket etter å ha inngått ekteskap med flere, kan bare én av de ektede få familieoppholdstillatelse. Dersom referansepersonen allerede er gift med en person som er bosatt i riket, kan familieoppholdstillatelse etter denne paragrafen ikke gis. Dersom referansepersonen tidligere har vært gift med en annen, og det fremstår som mest sannsynlig at de tidligere ektefellene akter å fortsette samlivet, kan familieoppholdstillatelse nektes.

§ 45 oppheves.

Ny § 45 a skal lyde:

§ 45 a *Betingelser for innvilgelse av familieoppholdstillatelse for egne barn*

For innvilgelse av familieoppholdstillatelse for egne barn etter § 41 a nr. 2, stilles følgende vilkår:

1. Familieoppholdstillatelse innvilges ikke hvis dette åpenbart vil stride mot barnets beste.
2. Familieoppholdstillatelse kan i tilfeller der søkeren og en av søkerens foreldre er bosatt i hjemlandet, kun innvilges hvis søkeren har en mulighet for å oppnå en slik tilknytning til Norge at en vellykket integrasjon i Norge er mulig.
3. Familieoppholdstillatelse kan kun gis til barn som tidligere har oppfylt kravene i § 41 a nr. 2, men som ikke lenger oppfyller kravene, dersom helt spesielle forhold og barnets beste taler for dette.
4. Familieoppholdstillatelse innvilges ikke når referanseperson eller dennes ektefelle i løpet av de siste 10 år har blitt dømt for et kriminelt forhold med strafferamme på 3 måneders fengsel eller lenger, eller for vold mot ektefelle eller barn.
5. En søker kan nektes familieoppholdstillatelse dersom det er mest sannsynlig at søkeren vil bli mishandlet eller grovt utnyttet.

§ 46 oppheves.

Ny § 46 a skal lyde:

§ 46 a *Betingelser for innvilgelse av familieoppholdstillatelse for adopterte barn*

For innvilgelse av familieoppholdstillatelse for adopterte barn etter § 41 a nr. 3, stilles følgende vilkår:

1. Familieoppholdstillatelse betinges av at referansepersonen påtar seg å forsørge søkeren frem til søker er 18 år.
2. Familieoppholdstillatelse innvilges ikke når referanseperson eller dennes ektefelle i løpet av de siste 10 år har blitt dømt for et kriminelt forhold med strafferamme på 3 måneders fengsel eller lenger, eller for vold mot ektefelle eller barn.
3. Samtykke må være gitt av Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen før barnet er kommet til riket.
4. Referanseperson må være norsk, nordisk eller EØS-borger.
5. En søker kan nektes familieoppholdstillatelse dersom det er mest sannsynlig at søkeren vil bli mishandlet eller grovt utnyttet.

§§ 47 til 52 oppheves.

§ 53 første ledd innledningen skal lyde:

En utlending som har familieoppholdstillatelse etter § 41 a nr. 1, skal etter søknad gis oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag dersom:

§ 53 andre ledd skal lyde:

Ny oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag kan etter søknad også gis til en utlending som har familieoppholdstillatelse etter § 41 a nr. 1, dersom utlendingen som følge av samlivsbruddet vil få urimelige vanskeligheter i hjemlandet grunnet de sosiale og kulturelle forholdene der.

§ 56 fjerde ledd bokstav b oppheves.

§ 57 første ledd skal lyde:

Når det er svært sannsynlig at søknaden vil bli innvilget, kan søkeren etter anmodning gis en oppholdstillatelse som løper inntil vedtaket foreligger.

§ 60 første ledd skal lyde:

Førstegangs oppholdstillatelse gis som midlertidig oppholdstillatelse for inntil ett år. Varigheten av en tillatelse gitt etter bestemmelsene i kapittel 6 skal ikke overstige utløpet av tillatelsen til referansepersonen, jf. § 39. Varigheten av en tillatelse etter bestemmelsene i kapittel 3 skal ikke overstige arbeidsforholdets lengde.

§ 60 tredje ledd ny bokstav e skal lyde:

en utlending kan si fra seg oppholdstillatelse i Norge mot kontantvederlag. Kongen kan gi nærmere regler i forskrift.

§ 61 andre ledd skal lyde:

En oppholdstillatelse etter §§ 28 og 34 skal normalt fornyes, med mindre det er grunnlag for opphør eller tilbakekall etter §§ 37 eller 63. En oppholdstillatelse etter § 34 kan likevel ikke fornyes dersom det er besluttet at adgangen til å gi kollektiv beskyttelse er bortfalt, jf. § 34 første ledd.

§ 61 tredje ledd skal lyde:

For tillatelse etter kapittel 6 gjelder ikke krav om at barn skal være under 15 år ved fornyelse

§ 61 femte ledd skal lyde:

Fornyet tillatelse gis som midlertidig oppholdstillatelse for ett år.

§ 61 sjuende ledd skal lyde:

En utlending som søker oppholdstillatelse på nytt faktisk eller rettslig grunnlag, kan få fortsatt opphold på samme vilkår som tidligere tillatelse inntil søknaden er endelig avgjort. Utlendingen har rett til dette dersom vedkommende søker om ny tillatelse senest én måned før utløpet av gjeldende tillatelse, og vedkommende har hatt lovlig opphold i medhold av tidligere tillatelse minst de siste ni månedene.

§ 62 første ledd innledningen skal lyde:

En utlending som de siste seks årene har oppholdt seg i riket med midlertidig oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, har etter søknad rett til permanent oppholdstillatelse dersom

§ 62 første ledd bokstav a skal lyde:

utlendingen de siste seks årene ikke har oppholdt seg utenfor riket mer enn seks måneder til sammen,

§ 62 første ledd bokstav d skal lyde:

utlendingen har bestått prøve i norsk språk og samfunnskunnskap. Kongen kan i forskrift gi nærmere retningslinjer for hva en slik prøve skal inneholde.

§ 62 første ledd ny bokstav e skal lyde:

utlendingen ikke har benyttet seg av muligheten til å si fra seg oppholdstillatelse i Norge mot kontantvederlag, jf. § 60 tredje ledd bokstav e.

§ 62 første ledd ny bokstav f skal lyde:

utlendingen ikke har forfalt gjeld til det offentlige. Kongen kan gjennom forskrift gi nærmere retningslinjer for hva som skal defineres som forfalt gjeld til det offentlige.

§ 62 første ledd ny bokstav g skal lyde:

utlendingen har vært i heltidsarbeid i to og et halvt år av de siste tre år, og ikke har vært arbeidsledig i mer enn et halvt år av de siste tre år og ikke har mottatt sosiale ytelser eller liknende i henhold til lov om sosiale tjenester og introduksjonsloven,

§ 62 første ledd ny bokstav h skal lyde:

utlendingen har underskrevet en erklæring om integrasjon og aktivt medborgerskap, eller på andre måter har tilkjennegitt aksept for innholdet av erklæringen. Kongen kan i forskrift gi nærmere retningslinjer for denne erklæringen.

§ 62 nytt andre ledd skal lyde:

Tvungent opphold ved institusjon regnes ikke som oppholdstid i Norge med henblikk på oppholdstillatelse, og danner heller ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse.

§ 62 nåværende andre til femte ledd, blir nye tredje til sjette ledd.

§ 62 sjette ledd skal lyde:

Tillatelsen faller bort når innehaveren har oppholdt seg utenfor riket sammenhengende i mer enn ett år.

§ 64 første ledd skal lyde:

Flyktning som har lovlig opphold i riket, kan etter søknad gis reisebevis for flyktninger, for reise utenfor Norge dersom ikke særlige grunner taler mot det. Tapte reisebevis kan anses som særlig grunn. Har flyktningen reisedokument utstedt av fremmed stat, gjelder denne retten bare når flyktningen er innvilget asyl eller bosettingstillatelse, eller Norge i henhold til internasjonal avtale har plikt til å utstede reisebevis for flyktninger.

§ 64 andre ledd oppheves.

§ 66 første ledd bokstav b skal lyde:

når utlendingen i utlandet har sonet eller er ilagt straff for et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i mer enn tre måneder. Tilsvarende gjelder ved en ilagt særreaksjon som følge av et straffbart forhold som nevnt,

§ 66 første ledd ny bokstav g skal lyde:

dersom utlendingen har tvunget noen til å inngå ekteskap mot eget ønske, eller har medvirket til dette, og har blitt dømt for dette.

§ 66 nytt andre ledd skal lyde:

Dersom grunnlaget for utvisning er første ledd bokstav e eller f, skal utlendingen holdes i lukket forvaring med brev- og besøkskontroll inntil utvisningen kan effektueres.

§ 66 nytt tredje ledd skal lyde:

Utvisning i saker med uavklart identitet kan skje til antatt hjemland.

§ 66 nåværende andre ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 67 første ledd bokstav a skal lyde:

når utlendingen i utlandet har sonet eller er ilagt straff for et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i mer enn *tre måneder*. Tilsvarende gjelder ved en ilagt særreaksjon som følge av et straffbart forhold som nevnt,

§ 67 første ledd ny bokstav f skal lyde:

dersom utlendingen har tvunget noen til å inngå ekte-skap mot eget ønske, eller har medvirket til dette, og har blitt dømt for dette.

§ 67 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom grunnlaget for utvisning er første ledd bokstav d eller e, skal utlendingen holdes i lukket forvaring med brev- og besøkskontroll inntil utvisningen kan effektueres.

§ 67 nytt fjerde ledd skal lyde:

Utvisning i saker med uavklart identitet kan skje til antatt hjemland.

§ 68 første ledd bokstav a skal lyde:

når utlendingen i utlandet har sonet eller er ilagt straff for et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i to år eller mer. Tilsvarende gjelder ved en ilagt særreaksjon som følge av et straffbart forhold som nevnt,

§ 68 første ledd ny bokstav e skal lyde:

dersom utlendingen har tvunget noen til å inngå ekte-skap mot eget ønske, eller har medvirket til dette, og har blitt dømt for dette.

§ 68 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom grunnlaget for utvisning er første ledd bokstav c eller d, skal utlendingen holdes i lukket forvaring med brev- og besøkskontroll inntil utvisningen kan effektueres.

§ 68 nytt fjerde ledd skal lyde:

Utvisning i saker med uavklart identitet kan skje til antatt hjemland.

§ 69 overskriften skal lyde:

Vern mot utvisning for norske borgere

§ 69 andre ledd oppheves.

§ 70 oppheves.

§ 71 andre ledd skal lyde:

Utvisningen er til hinder for senere innreise i riket. Innreiseforbudet kan gjøres varig eller tidsbegrenset, men ikke for kortere tidsrom enn *to* år. Innreiseforbudet kan etter søknad oppheves dersom nye omstendigheter tilsier *det*.

§ 73 første ledd ny bokstav c skal lyde:

utlendingen selv har satt seg i en vanskelig posisjon med det formål å unngå utsendelse fra Norge.

§ 73 andre ledd skal lyde:

En utlending kan ikke sendes til et område der vedkommende ville være i en situasjon som nevnt i § 28 *andre ledd*. Vernet etter denne bestemmelsen gjelder også ved situasjoner som nevnt i første ledd bokstav a og b.

§ 73 tredje ledd skal lyde:

Vernet etter første og annet ledd gjelder også utsendelse til et område der vedkommende ikke ville være trygg mot å bli sendt videre til et slikt område som nevnt i § 28 *første og andre ledd*.

§ 75 andre ledd skal lyde:

Loven gjennomføres av Kongen, *departementet, Utlendingsdirektoratet, politiet, norske utenriksstasjoner* og andre offentlige myndigheter. Dersom det ikke fremgår direkte av loven, bestemmer Kongen i forskrift hvilke oppgaver og hvilken myndighet de ulike offentlige instansene skal ha etter loven.

§ 76 første ledd skal lyde:

Vedtak etter loven truffet av politiet, utenriksstasjoner eller andre forvaltningsorganer, kan påklages til Utlendingsdirektoratet. Vedtak etter loven truffet av Utlendingsdirektoratet kan påklages til *forvaltningsdomstol*.

§ 76 fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan beslutte at vedtak truffet av Utlendingsdirektoratet til gunst for utlendingen skal

overprøves av *forvaltningsdomstol*. Beslutningen skal treffes senest fire måneder etter at vedtaket ble truffet, være skriftlig og *grunngis*.

§ 76 femte ledd skal lyde:

Kongen kan delegere rutinemessige innvandringspolitiske saker til politiet, men dette gjelder ikke saker etter forvaltningslovens kapittel IV og VI.

§ 76 sjette ledd skal lyde:

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om *saksforberedelse* i saker etter fjerde ledd.

§§ 77 til 79 oppheves.

§ 83 andre ledd skal lyde:

Ved innreise, og frem til korrekt identitet er registrert, har utlendinger plikt til å medvirke til å avklare sin *identitet*. *Utlendingsmyndighetene* kan også senere pålegge utlendingen en slik plikt dersom det er grunn til å anta at den registrerte identiteten ikke er den riktige. En utlending kan ikke pålegges å medvirke til å avklare sin identitet på en måte som kommer i konflikt med et behov for beskyttelse. *Utlending som oppgir feilaktige eller mangelfulle opplysninger etter denne paragraf, kan bortvises.*

§ 84 nytt andre ledd skal lyde:

Organer omtalt i første ledd, bokstav a til f, kan, uten hinder av taushetsplikt, informere det organ som behandler sak etter loven her, eller instanser som omtalt i første ledd, der dette anses som nødvendig.

§ 84 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 85 overskriften skal lyde:

Vandelskontroll i sak om familieoppholdstillatelse, jf. § 40 a

§ 85 første ledd skal lyde:

Politiet kan som ledd i forberedelsen av en sak som nevnt i §§ 40 b, 41 a, 43 a, 44 a, 45 a og 46 a benytte vandelsopplysninger om referansepersonen eller den referansepersonen har fått familieetablering med.

§ 85 andre ledd skal lyde:

Dersom politiet har vandelsopplysninger av betydning for om familieoppholdstillatelse kan nektes etter §§ 40 b, 41 a, 43 a, 44 a, 45 a og 46 a, skal det gis en uttalelse om dette til det organet som avgjør saken.

§ 86 første ledd skal lyde:

Dersom *Utlendingsdirektoratet* finner at det er særlig grunn til å undersøke referansepersonens vandel for å avgjøre om visum skal nektes etter § 10 fjerde ledd, kan det innhentes uttalelse fra politiet om forhold av betydning for å bedømme dette.

§ 86 andre ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift om hvilke vandelsopplysninger som skal gis til *Utlendingsdirektoratet* etter første ledd, og om utformingen av politiets uttalelse for øvrig.

§ 87 første ledd skal lyde:

Når det i saker etter loven her er nødvendig å fastslå om det eksisterer en familierelasjon, skal søkeren og referansepersonen anmodes om å avlegge en *DNA-test*.

§ 87 andre ledd skal lyde:

Dersom søkeren eller referansepersonen avslår anmodningen om en DNA-test, skal søknaden avslås. Resultatene fra slik DNA-test lagres i et nasjonalt DNA-register, jf. § 90.

§ 88 første ledd skal lyde:

Dersom det i en sak hvor det er fremmet søknad om asyl eller familieinnvandring, ikke er mulig å fastslå med rimelig sikkerhet at søker oppgir korrekt alder, kan utlendingen anmodes om å la seg undersøke for å klargjøre alderen. Resultatet av undersøkelsen skal vurderes i forhold til de øvrige opplysningene i saken.

§ 88 andre ledd skal lyde:

Avslår utlendingen å la seg undersøke, skal søknaden avslås.

§ 88 tredje ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om *gjennomføring av aldersundersøkelse*.

§ 90 tiende ledd skal lyde:

Når *forvaltningsdomstolen* har truffet et vedtak som innebærer at utlendingen må forlate riket, kan den instruere politiet om å utsette iverksettingen. *Forvaltningsdomstolen* kan instruere politiet om å utsette iverksettingen dersom slikt vedtak er truffet av direktoratet. *Forvaltningsdomstolen* kan instruere politiet om å utsette iverksettingen av et vedtak truffet av direktoratet på departementets saksområde, når vedtaket innebærer at utlendingen må forlate riket. *Forvaltningsdomstolen* kan instruere *Utlendingsdirektoratet* om å utsette iverksettingen av en bestemt

type vedtak som innebærer at utlendingen må forlate riket, i påvente av endringer i lov eller forskrift.

§ 92 tredje ledd skal lyde:

I sak som nevnt i § 76 fjerde ledd har utlendingen rett til fritt rettsråd uten *behovsprøving*.

§ 94 oppheves.

§ 95 overskriften skal lyde:

Innkvartering ved søknad om beskyttelse og søkers rettsstilling

§ 95 første ledd skal lyde:

En utlending som søker beskyttelse, skal innkvarteres i lukket mottak inntil identiteten er klarlagt, jf. § 107, og skal deretter gis tilbud om videre innkvartering. Dette gjelder også utlending som vurderes å utgjøre en sikkerhetsrisiko eller trussel mot grunnleggende nasjonale interesser, utlending som vurderes å være psykisk ustabil, utlending med alvorlig sykdom med stor smittefare, utlending med kriminelt rulleblad og utlending som har fått avslag på søknad om beskyttelse i påvente av utreise. Bestemmelsene i denne paragrafen skal kun anvendes der dette ikke vil være i strid med barnekonvensjonen.

§ 95 nytt andre ledd skal lyde:

Søker har ikke rett til å ta arbeid inntil søknaden er avgjort.

§ 95 nåværende andre og tredje ledd blir nye tredje og fjerde ledd.

§ 98 overskriften skal lyde:

Oversending og utveksling av opplysninger

§ 98 første ledd skal lyde:

Norske myndigheter skal samarbeide med FNs høykommissær for flyktninger i samsvar med flyktningkonvensjonen artikkel 35, og skal herunder legge til rette for at FNs høykommissær for flyktninger kan utøve sin plikt til å føre tilsyn med at bestemmelsene i flyktningkonvensjonen overholdes.

§ 98 b Oppnevning, opplæring mv.

Bostedskommunen, eller interkommunal sammenslutning som bostedskommunen er en del av, skal oppnevne en representant for den mindreårige straks de er blitt kjent med at den mindreårige befinner seg i en situasjon som nevnt i § 98 a. Representanten skal oppnevnes av bostedskommunen eller interkommunal sammenslutning som bostedskommunen er en del

av i det vergemålsdistriktet hvor den mindreårige har fast opphold.

Bostedskommunen, eller interkommunal sammenslutning som bostedskommunen er en del av, skal gi representantene i sitt distrikt nødvendig opplæring veiledning og bistand, og føre tilsyn med representantene i sitt distrikt.

Bostedskommunen, eller interkommunal sammenslutning som bostedskommunen er en del av, skal gi Utlendingsdirektoratet melding om hvem som er oppnevnt som representant.

§ 98 c skal lyde:

§ 98 c *Hvem som kan oppnevnes som representant*

Den som oppnevnes som representant, må være egnet for oppdraget og samtykke til oppnevningen. Den mindreåriges *herboende slektninger*, ektefelle eller samboer kan ikke være representant.

Den som oppnevnes som representant, skal legge frem politiattest. I attesten skal det anmerkes om personen er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelse av de straffebud som følger av barneomsorgsattesten, jf. politiregisterloven § 39 første ledd. Attesten skal være uttømmende i samsvar med politiregisterloven § 41 nr. 1. Opplysningene fra politiattesten skal inngå i egnethetsvurderingen etter første ledd første punktum.

§ 98 d tredje ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om dekning av utgifter til tolk.

§ 98 e skal lyde:

§ 98 e *Plikten til å høre den mindreårige*

Barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før representanten treffer avgjørelse i sak som vedrører barnet. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet. *Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser.*

§ 98 f skal lyde:

§ 98 f *Godtgjøring for representantoppdraget og dekning av utgifter*

Representanten har krav på godtgjøring for arbeidet som representant og har rett til å få dekket nødvendige utgifter i forbindelse med representantoppdraget. Godtgjøring og utgifter dekkes av *bostedskommunen, eller interkommunal sammenslutning som bostedskommunen er en del av*, i det vergemålsdistriktet hvor den mindreårige har fast opphold.

§ 98 g andre ledd skal lyde:

En oppnevnt representant kan med rimelig varsel til *bostedskommunen, eller interkommunal sammenslutning som bostedskommunen er en del av*, kreve å bli løst fra oppdraget som representant. *Bostedskommunen, eller interkommunal sammenslutning som bostedskommunen er en del av*, skal frata en oppnevnt representant oppdraget dersom hensynet til den mindreåriges beste tilsier det. Representantens oppdrag opphører ikke før en ny representant er oppnevnt.

§ 99 første ledd skal lyde:

Et tvangsmiddel kan bare brukes når det er tilstrekkelig grunn til det.

§ 99 andre ledd oppheves.

§ 100 første ledd skal lyde:

Det skal tas fotografi, fingeravtrykk og DNA-profil av en utlending som

§ 100 andre ledd skal lyde:

Fingeravtrykk og fotografi tatt i medhold av denne paragrafen kan registreres elektronisk i et register. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om behandlingen av opplysningene, herunder føring, bruk og sletting av opplysninger i registeret. Politiet kan bruke registeret i forbindelse med etterforskningen av en eller flere handlinger som samlet kan medføre høyere straff enn fengsel i 3 måneder.

§ 100 nytt fjerde ledd skal lyde:

DNA-profil tatt i medhold av denne paragrafen kan registreres elektronisk i et register. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om behandlingen av opplysningene, herunder føring, bruk og sletting av opplysninger i registeret. Politiet kan bruke registeret i forbindelse med etterforskningen av en eller flere handlinger som samlet kan medføre høyere straff enn fengsel i 3 måneder. Utlendingsforvaltningen og politiet kan bruke registeret i forbindelse med behandling av utlendingssaker.

§ 100 nåværende fjerde og femte ledd blir nye femte og sjette ledd

§ 100 femte ledd skal lyde:

En beslutning om at det skal tas *fotografi, fingeravtrykk eller DNA-profil* treffes av polititjenestemann, utenriksstasjon eller Utlendingsdirektoratet.

§ 103 første ledd innledningen skal lyde:

Det *bør* foretas undersøkelse av utlendingens person, bolig, rom eller annet oppbevaringssted dersom det er *skjellig grunn til å mistenke* at utlendingen

§ 103 andre ledd skal lyde:

Beslutningen om undersøkelse skal så vidt mulig være skriftlig og opplyse om hva saken gjelder, formålet med undersøkelsen og hva undersøkelsen omfatter. En muntlig beslutning skal snarest mulig nedtegnes. Før undersøkelsen foretas, skal beslutningen så vidt mulig leses opp eller forevises utlendingen. Foreligger det ingen skriftlig beslutning, skal det så vidt mulig muntlig opplyses hva saken gjelder og formålet med undersøkelsen.

§ 104 første ledd skal lyde:

Dersom det foreligger tvil om utlendingens identitet, eller det er *skjellig grunn til å mistenke* at utlendingen skjuler eller tilbakeholder opplysninger om sin identitet, bør det foretas beslag av reisedokumenter, billetter eller annet materiale som kan bidra til å avklare eller dokumentere identiteten. Tilsvarende gjelder ved tvil om tidligere oppholdssted.

§ 104 andre ledd skal lyde:

Når det er *sannsynlig* at utlendingen vil unndra seg iverksetting av et vedtak, skal det foretas beslag av reisedokumenter og annet materiale som kan dokumentere utlendingens identitet. Tilsvarende kan det foretas beslag av billetter og penger eller andre formuesgoder til dekning av kostnader som utlendingen plikter å dekke i forbindelse med utreisen. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om størrelsen på beløpet som kan beslaglegges.

§ 106 første ledd innledningen skal lyde:

En utlending kan pågripes, *fengsles eller holdes i lukket mottak* hvis

§ 106 første ledd bokstav d skal lyde:

det foreligger et vedtak om utvisning og utlendingen ikke har overholdt meldeplikten etter § 105,

§ 106 tredje ledd skal lyde:

Pågrepelse besluttet av politimesteren, *Utlendingsdirektoratet* eller den politimesteren gir fullmakt. Når det er fare ved opphold, kan en polititjenestemann foreta pågrepelse. Vil politiet beholde den pågrepne, må vedkommende snarest mulig, og så vidt mulig dagen etter pågripelsen, fremstilles for tingretten med begjæring om fengsling. Straffeprosessloven §§ 174 til 191 gjelder så langt de passer.

Fengsling etter første ledd kan besluttes for høyst 3 måneder av gangen.

§ 106 fjerde ledd skal lyde:

Samlet fengslingstid kan ikke overstige ett år. Fengsling for å forberede eller gjennomføre en utsendelse kan bare overstige 12 uker dersom utlendingen ikke samarbeider om gjennomføring av utsendelsen eller det er forsinkelser med å fremskaffe nødvendige dokumenter fra et annet lands myndigheter, eller dersom beslutningen om fengsling er truffet med grunnlag i første ledd bokstav g. Fengsling kan ikke overstige 18 måneder, med mindre utlendingen er utvist som følge av ilagt straff eller særreaksjon eller vedkommende er fengslet i medhold av første ledd bokstav g.

§ 107 overskriften skal lyde:

Lukket mottak

§ 107 første ledd skal lyde:

En utlending som pågripes og fengsles i medhold av § 106 første ledd, skal som hovedregel anbringes i lukket mottak, jf. § 95.

§ 107 fjerde ledd innledningen skal lyde:

Når politiet finner det formålstjenlig for iverksettning etter § 90, eller for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet, kan politiet

§ 107 nytt ellevte ledd skal lyde:

I saker der utlendingen har blitt plassert i lukket mottak av politiet kan saken ankes til Utlendingsdirektoratet.

§ 107 nytt tolvte ledd skal lyde:

I saker der utlendingen har blitt plassert i lukket mottak av Utlendingsdirektoratet kan saken ankes til forvaltningsdomstol.

§ 107 nytt trettende ledd skal lyde:

Vedtak om ufrivillig opphold på lukket mottak kan besluttes for høyst 3 måneder av gangen, og kan deretter fornyes inntil tre ganger.

§ 107 nåværende ellevte ledd blir nytt fjortende ledd.

§ 108 andre ledd innledningen skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil to år eller begge deler straffes den som:

§ 108 andre ledd ny bokstav d skal lyde:

forsettlig eller grovt uaktsomt gjør bruk av en utlendings arbeidskraft når utlendingen ikke har nødvendig tillatelse etter loven.

§ 108 tredje ledd innledningen skal lyde:

Med bot eller med fengsel inntil fire år straffes den som

§ 108 fjerde ledd innledningen skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil seks år straffes den som

§ 108 femte ledd innledningen skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil tolv år straffes den som

§ 108 niende ledd skal lyde:

Utlendingsdirektoratet skal ved mistanke om straffbart forhold etter denne paragrafen anmelde forholdet umiddelbart når det er grunn til å tro at det har skjedd en overtredelse av første ledd bokstav a eller annet ledd bokstav a, ved at det er gjort bruk av arbeidskraften til en utlending som ikke har nødvendig tillatelse etter loven.

§ 108 tiende ledd oppheves.

§ 119 tredje ledd skal lyde:

Utlendingsdirektoratet avgjør søknader om varig oppholdsbevis og varig oppholdskort etter denne bestemmelsen. Avgjørelse kan påklages til forvaltningsdomstol.

§ 120 åttende ledd skal lyde:

Utlendingsdirektoratet treffer vedtak om tilbakekall etter annet ledd. Vedtaket kan påklages til forvaltningsdomstol.

§ 121 tredje ledd skal lyde:

Sak om bortvisning etter første ledd bokstav a og c må reises ved innreise eller senest innen sju virkedager. Dersom sak om bortvisning ikke er reist innen sju virkedager, kan en utlending som ikke har oppholdsrett etter dette kapitlet, bortvises etter vedtak fra Utlendingsdirektoratet etter reglene i første ledd bokstav c. Vedtaket kan påklages til forvaltningsdomstol.

§ 124 tredje ledd skal lyde:

Utlendingsdirektoratet treffer vedtak om utvisning etter bestemmelsene i §§ 122 og 123, og avgjør også søknad om adgang til riket fra en utlending som er utvist. Sak som skal avgjøres av Utlendingsdirek-

toratet, forberedes av politiet. *Vedtak fra Utlendingsdirektoratet kan påklages til forvaltningsdomstol.*

§ 125 skal lyde:

Ved utvidelse av EØS-avtalen til nye avtaleparter skal Kongen fremlegge sak til behandling for Stortinget med henblikk på behovet for særlovgivning vedrørende nye avtaleparter. Først når behovet er identifisert, kan Kongen i forskrift fastsette overgangsordninger som avviker fra bestemmelsene i dette kapittelet.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

B

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å overføre oppgavene som i dag ligger i Utlendingsnemnda over til en forvaltningsdomstol.

C

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å sikre at behandlingstiden i utlendingsforvaltningen går vesentlig ned.

D

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag som øker underholdskravet ved familieinnvandring til 5 G, og slik at tillatelser kun gis om referanseperson er norsk statsborger eller har permanent oppholdstillatelse i Norge.

E

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag med innskjerper i grunnlaget for permanent oppholdstillatelse, slik at botidskravet økes fra 3 til 6 år.

F

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å igangsette prosjektering av lukkede mottak for asylsøkere som ikke oppgir korrekt identitet, eller vegrer å assistere med å fastslå identitet, eller er å anse som en trussel mot nasjonal sikkerhet og orden, eller som har søkt internasjonal beskyttelse i andre land i Schengen-området eller har fått avslag på sine søknader og skal returnere.

G

Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om lov for lukkede mottak for asylsøkere som ikke oppgir korrekt identitet, eller vegrer å assistere med å fastslå identitet, eller er å anse som en trussel mot nasjonal sikkerhet og orden, eller som har søkt inter-

nasjonal beskyttelse i andre land i Schengen-området eller har fått avslag og skal returnere.

H

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag som sikrer at vedtak om opphold etter asyl- og flyktningregler oppheves hvis vedkommende har vært på ferie i land/områder som han/hun har flyktet fra opptil fem år etter at oppholdstillatelse ble gitt.

I

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag som sikrer at barn ikke brukes som tolk for sine foresatte i møte med norske offentlige virksomheter eller virksomheter som har driftsavtaler med det offentlige.

J

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som forbyr ekteskap mellom fetter og kusine.»

Bakgrunn

Det pekes i dokumentet på at lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) siden den ble vedtatt av Stortinget i 2008, jf. Besl. O. nr. 51 (2007–2008) og Innst. O. nr. 42, jf. Ot.prp. nr. 75 (2006–2007), frem til den trådte i kraft 1. januar 2010, og etter dette, har vært gjenstand for flere revisjonsrunder.

Forslagsstillerne peker på at siden begynnelsen av 1970-tallet og frem til i dag har Norge hatt en netto innvandring nesten hvert eneste år, og siden fjerde kvartal 2005 har befolkningsveksten vært innvandringsdrevet. Fra 2004 til 2013 har innvandrerbefolkningen (innvandrene og deres norskfødte barn) doblet seg i antall. Den frie bevegelse av mennesker mellom medlemslandene i Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS) har ført titusener av mennesker fra sine hjemland til Norge. Forslagsstillerne peker på at dette ikke bare medfører fordeler for det norske samfunnet, men også ulemper.

At befolkningsveksten er historisk høy og ikke ser ut til å avta, og veksten i hovedsak er innvandringsdrevet, har langsiktige utfordringer som forslagsstillerne tar på alvor.

Forslagsstillerne mener dagens utlendingslov er moden for en større revisjon.

Muligheter og utfordringer

Forslagsstillerne har som utgangspunkt at Norge skal føre en innvandringspolitikk til beste for landets borgere.

Forslagsstillerne er ikke bare kritiske til Norges offisielle innvandrings- og integreringspolitikk, men også en del av premissene for denne. Forslagsstil-

lerne mener at det ideelt sett burde være en friest mulig bevegelse over landegrensene også av mennesker og peker på at problemet er at dette ikke lar seg gjøre med et velferdssystem der enhver innbygger er garantert et meget godt livsopphold på skattebetalernes bekostning.

Forslagsstillerne peker på at forutsetningen for at mennesker fra andre deler av Europa og verden skal lykkes i Norge, er innstillingen til å bidra med sin kompetanse, til å lære norsk og til verdimeessig assimilering.

Forslagsstillerne har over lengre tid merket seg at integreringsutfordringene knyttet til store ikke-vestlige minoriteter er påtagelige, spesielt i Oslo.

Forslagsstillerne motsetter seg ikke innvandring til Norge, men mener at innvandringen til Norge er lite bærekraftig, og peker her spesielt på asyl- og familieinnvandring og integreringsutfordringer knyttet til en rekke grupper som både sliter med å komme seg i arbeid og/eller utdanning, og i å delta i det norske samfunnet. God integrering fordrer, etter forslagsstillerens syn, en bærekraftig innvandringspolitikk.

Forslagsstillerne viser til at følgende fremkommer i NOU 2011:7 Velferd og migrasjon: «Med et høyt velstandsnivå og en sterk økonomi er Norge et attraktivt innvandringsland», og at følgende fire utfordringer presenteres der:

1. Enkelte grupper flyktninger og familiegjennforente har et vanskelig utgangspunkt for deltakelse i norsk arbeidsliv.
2. Den store arbeids- og tjenesteinnvandringen fra EØS stiller nye krav til myndighetene og partene i arbeidslivet for å opprettholde et ordnet arbeidsliv.
3. Særlig reiser migrasjonen innad i EØS nye problemstillinger rundt velferdsytelsers eksportabilitet.
4. Økt migrasjon stiller offentlig administrasjon overfor nye og mer krevende oppgaver både når det gjelder oppfølging, service og kontroll.

Forslagsstillerne foreslår omlegging av norsk familieinnvandringspolitikk og av norsk asyl- og flyktningpolitikk.

Forslagsstillerne er i hovedsak tilfreds med dagens ordninger overfor arbeidsinnvandrere, men mener at saksbehandlingen med fordel bør strømlinjeformes. Norge har for øvrig allerede en stor arbeidskraftsreserve innen offentlig sektor, blant trygdete og blant personell i brøkdelsstillinger. I tillegg gir EØS-avtalen gode muligheter til å rekruttere blant EUs 500 millioner innbyggere, mens ekspertkvoten gir gode muligheter til å rekruttere høykompetent arbeidskraft fra hele verden.

Forslagsstillerne mener at mange innvandrergupper utgjør en betydelig kostnad for det norske samfunnet og at målrettede løsninger for å skaffe næringslivet tilstrekkelig med kompetent arbeidskraft må vurderes kontinuerlig i takt med næringslivets endrede behov.

Forslagsstillerne ønsker også en helt ny integreringspolitikk parallelt med ny utlendingslov der innvandrere i langt større grad ansvarliggjøres for egen integrering.

Forslagsstillerne mener det er av avgjørende betydning å ha et innvandringsregelverk som er stramt, men rettferdig.

Innvandringspolitiske siktelinjer

Forslagsstillerne fremsetter følgende siktelinjer som de mener må utgjøre fundamentet i norsk innvandrings- og integreringspolitikk:

1. Et stabilt velferdssamfunn
2. Velferd med frihet for enkeltmennesker
3. Flere må med når velferden skal skapes
4. Et velferdssamfunn som er konkurransedyktig
5. Et ansvarlig velferdssamfunn i verden
6. Et velferdssamfunn med tydelige verdier

Det vises for øvrig til dokumentet for en nærmere omtale av forslaget.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Lise Christoffersen, Hilde Magnusson, Ingalill Olsen og Eirik Sivertsen, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, Morten Ørsal Johansen og Åge Starheim, fra Høyre, Øyvind Halleraker og Michael Tetzschner, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Aksel Hagen, fra Senterpartiet, Heidi Greni, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, viser til Representantforslag 137 LS (2012–2013) fra stortingsrepresentantene Morten Ørsal Johansen, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim om innvandringspolitiske siktelinjer og forslag til endringer i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) og til statsrådets svarbrev til komiteen, datert 4. juni 2013.

Komiteen viser til at det i dokumentet blant annet er foreslått endringer i utlendingsloven §§ 98 b, 98 c, 98 d, 98 e, 98 f og 98 g og at mindretallet fremmer disse endringsforslagene. De nevnte bestemmelsene er tilføyd utlendingsloven ved lov 13. april 2012 nr. 15 og trer i kraft 1. juli 2013 iflg. res. 31. mai 2013 nr. 556. Dersom lovforslaget som mindretallet fremmer blir vedtatt av Stortinget, legger komiteen til

grunn at endringene vil tre i kraft etter 1. juli 2013, slik at det er tilstrekkelig å fremme forslag til endringer i utlendingsloven, og ikke nødvendig å fremme forslag til endringer i lov 13. april 2012 nr. 15.

Komiteen oppfatter representantforslaget som tredelt: I første del presenteres forslagsstillerens egen analyse av utviklingsstrekkene i norsk innvandringspolitikk og innvandringen til Norge fra 60-tallet og fram til i dag. I andre del skisseres det forslagsstillerne kaller siktelinjer for en ny, framtidig innvandringspolitikk. I tredje del presenteres konkrete forslag til endringer i utlendingsloven, basert på analysen og «siktelinjene» i første og andre del.

Del 1: Forslagsstillerens analyse av utviklingsstrekkene i norsk innvandringspolitikk og innvandringen til Norge fra 60-tallet og fram til i dag

Komiteen viser til Meld. St. 6 (2012–2013) En helhetlig integreringspolitikk, som ble behandlet i Stortinget 21. mars 2013. I meldingen er utviklingen i innvandringen til Norge behandlet. Komiteen viser til sine merknader i Innst. 248 S (2012–2013), der en samlet komité uttalte følgende:

«En stadig mer globalisert verden har på relativt kort tid medført endringer i sammensetningen av den norske befolkningen. Pr. 1. januar 2012 hadde 13,1 prosent av befolkningen innvandrerbakgrunn (innvandret selv eller født i Norge av innvandrerforeldre), mot 1,5 prosent i 1970. I dag bor det mennesker i Norge med bakgrunn fra 219 land og selvstyrte regioner (jf. www.ssb.no). De største gruppene kommer fra Polen, Sverige og de baltiske landene. Det er ulike årsaker til at mennesker velger å slå seg ned i Norge. Innvandrere kan stort deles i fire hovedgrupper: arbeidsinnvandrere, familieinnvandrere, flyktninger/asylsøkere og personer som kommer for å ta utdanning. Størrelsesforholdet mellom disse gruppene har variert i perioden fra 1990 og fram til i dag. Mens antallet som kommer for å ta utdanning, har vært relativt lavt og utgjort den minste gruppa stort sett i hele perioden, vekslet familieinnvandring og flukt på å være viktigste innvandringsgrunn i de første ti årene av perioden. Arbeidsinnvandring overtok som viktigste innvandringsgrunn fra 2005. Familieinnvandrere er nå nest største gruppe, mens antallet og andelen som kommer som flyktninger/asylsøkere er redusert og omtrent på nivå med dem som kommer for utdanning. Disse to innvandringsgruppene er nå de klart minste. Komiteen viser videre til at det er store variasjoner i bakgrunn mellom og innen de ulike gruppene. Noen har bodd i Norge lenge, andre er nyankomne, noen er født i Norge, men de fleste har innvandret selv. De kommer fra ulike kontinenter og med forskjellig kulturbakgrunn, noen har høy utdanning, andre er analfabeter. Det er forskjeller mellom kjønn. Mens flertallet av familieinnvandrere er kvinner, er flertallet av arbeidsinnvandrere menn. Noen har rett og plikt til introduksjonsprogram med språk- og samfunnsopplæring, andre har ikke. Så langt har 33 prosent av innvandrere søkt og fått innvilget norsk statsborger-

skap. Komiteen understreker at tross alle forskjeller i bakgrunn, har innvandrere én viktig ting til felles, nemlig behovet for å bli godt integrert i det norske samfunnet, med de rettigheter og plikter som gjelder for alle som velger å bo her.»

Forslagsstillerne mener at den offisielle innvandringspolitikken er naiv og mislykket og utfordrer den innbyrdes tilliten i det norske samfunnet. Særlig vises det til asyl- og familieinnvandringspolitikken.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, deler ikke disse synspunktene. Tvert imot viser årlige holdningsundersøkelser i regi av Statistisk sentralbyrå at nordmenn flest har en positiv innstilling til innvandrere.

Flertallet viser for øvrig til sine merknader i Innst. 248 S (2012–2013):

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, deler regjeringens syn på innvandring som en ressurs for Norge og vil framheve den betydningen mer enn 300 000 sysselsatte innvandrere har for verdiskapningen og velferdsproduksjonen i Norge. Innvandrere utgjør litt over 13 prosent av befolkningen og står for ca. 12 prosent av den samlede sysselsettingen. Norge står med dette i en særstilling i Europa. Siden 2005 er det etablert mer enn 330 000 nye arbeidsplasser. Innvandrere sto i samme periode for hele 56 prosent av den tilsvarende sysselsettingsveksten på 300 000 personer. Fra 4. kvartal 2010 til 4. kvartal 2011 sto innvandrere for hele 70 prosent av sysselsettingsveksten (www.ssb.no). Dette viser den betydningen innvandring har når det gjelder å dekke vårt behov for arbeidskraft. To tredjedeler av sysselsettingsveksten har siden 2005 kommet i privat sektor. Flertallet mener det at 21 prosent av alle nystartede bedrifter i 2011 ble etablert av innvandrere, viser at innvandring ikke bare sikrer nødvendig arbeidskraft til etablerte bedrifter, men at innvandrere er overrepresentert når det gjelder å skape nye bedrifter.»

Forslagsstillerne viser til NOU 2011:7 Velferd og migrasjon og lister opp fire utfordringer i innvandringspolitikken: at noen flyktninger og familiegjennforente trenger omfattende kvalifiseringstilbud, at arbeidsinnvandringen fra EØS-området stiller nye krav til myndighetene og partene i arbeidslivet for å opprettholde et ordnet arbeidsliv, systemet med at opparbeidede rettigheter kan eksporteres til andre land og at økt migrasjon stiller økte krav til oppfølging, service og kontroll.

Flertallet viser til at regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2013 presenterte handlingsplan 3 for et anstendig og seriøst arbeidsliv og mot sosial dumping. Flertallet viser dessuten til at utredningene og problemstillingene i NOU 2011:7 er en viktig del av grunnlaget for Meld. St. 6 (2012–2013), som Stortinget nettopp har behandlet. I meldingen adresserer regjeringen disse utfordrin-

gene, og blant de konkrete tiltakene, som allerede er innarbeidet i statsbudsjettet for 2013, er omdanningen av Ny sjanse-programmet til Jobbsjansen, spesielt rettet mot kvinner og ungdom med særlige behov for oppfølging.

Flertallet viser også til anslagene i Meld. St. 12 (2012–2013) Perspektivmeldingen 2013 om framtidige muligheter og utfordringer for norsk økonomi og velferd. I kapittel 8 fremgår det at med samme arbeidsmarkedstilknytning blant innvandrere som i den øvrige befolkningen, kan den samlede sysselsettingen fram mot 2060 øke med om lag 4,5 pst. sammenliknet med et referanseforløp basert på dagens tilknytning etter alder, kjønn og landbakgrunn. Det utgjør et potensial på mer enn en tredel av det som trengs for å sikre balanse i offentlige budsjetter. Statistikken viser imidlertid at ledigheten blant innvandrere er høyere enn i befolkningen for øvrig. I Meld. St. 6 (2012–2013) har regjeringen derfor lagt vekt på at innvandrere kvalifiserer seg for deltakelse i det norske arbeidslivet, at innvandreres kompetanse benyttes bedre, at flere kvinner med innvandrerbakgrunn kommer i arbeid, at innvandrere og barna deres får god utdanning som er tilpasset deres behov, at alle barn har gode oppvekstvilkår og muligheter til livsutfoldelse, at unge jenter og gutter kan ta selvstendige valg om eget liv og framtid, at frivillig virksomhet er åpen og inkluderende og at velferdsstatens tjenester er tilpasset behovene til en mangfoldig befolkning.

Komiteen viser til at innvandring er en viktig problemstilling som er viet mye oppmerksomhet fra storting og regjering. Et offentlig utvalg nedsatt av regjeringen, Brochmannutvalget (NOU 2011:7 Velferd og migrasjon), bestilte og presenterte blant annet makroøkonomiske analyser fra Statistisk sentralbyrå (SSB) (gjengitt i utvalgsinnstillingen og i Erling Holmøy og Birger Strøm: Makroøkonomi og offentlige finanser i ulike scenarier for innvandring, SSB-rapport 15/2012). Analysene SSB gjennomførte for utvalget, viser at det som særlig har betydning for finansieringen av velferdsmodellen, er i hvilken grad nyankomne innvandrere integreres i arbeidsmarkedet og forblir yrkesaktive på linje med majoritetsbefolkningen. Meld. St. 6 (2012–2013) En helhetlig integreringspolitikk bygde blant annet på denne utredningen. Temaet ble også belyst i Meld. St. 12 (2012–2013) Perspektivmeldingen 2013.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at SSB blant annet skriver at deres beregninger bekrefter tidligere analysers bilde av at offentlige finanser vil svekkes etter 2020. Den viktigste årsaken er aldringen av befolkningen, og i tillegg vil det årlige uttaket fra Sta-

tens pensjonsfond utland vokse langsommere. Det poengteres (Rapport 15/2012, side 110–111):

«Ingen av de endringene i innvandring vi ser på, endrer vesentlig på at veksten i offentlige utgifter er systematisk sterkere enn veksten i offentlige inntektskilder etter 2020. (...) Våre beregninger indikerer at integrering på arbeidsmarkedet har større betydning for offentlige finanser og andre makroøkonomiske størrelser.»

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at dette også var et hovedbudskap i perspektivmeldingen. En videreføring av dagens velferdsordninger innebærer en betydelig økning i aldersrelaterte utgifter som ikke dekkes av vekst i skatteinntekter eller avkastning av Statens pensjonsfond utland. Dette flertallet understreker at økning av vår felles arbeidsinnsats er kjernen i å løse dette.

Dette flertallet viser til at et bredt flertall på Stortinget, alle partiene unntatt Fremskrittspartiet, har sluttet seg til pensjonsreformen og handlingsregelen, som begge er av stor betydning for den framtidige finansieringen av velferdsstaten. Dette flertallet viser for øvrig til de respektive partienes merknader i Innst. 262 S (2012–2013) til perspektivmeldingen og Innst. 248 S (2012–2013) til integreringsmeldingen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener de tiltak som beskrives ikke i tilstrekkelig grad fanger opp de store utfordringer innvandringen til Norge skaper, verken på kort eller lang sikt. Disse medlemmer viser til SSB-rapporten «Makroøkonomi og offentlige finanser i ulike scenarier for innvandring» fra 2012, der innvandringens statsfinansielle sider er grundig beskrevet. Tallmaterialet som ligger til grunn for denne rapporten viser de nettoforpliktelser Norge påtar seg. Blant annet viser dette materialet at staten påtar seg en nettokostnad på 4,1 mill. kroner per person som innvandrer fra ikke-vestlige land (R3), og 0,8 mill. kroner per person som innvandrer fra østeuropeiske EU-land (R2). Disse medlemmer viser til at modellen til SSB forutsetter at innvandringen fra R3-landene fortsetter på nivå med de siste fem årene, og forutsetter også 100 pst. integrering på sikt, dvs. at innvandrerne etterkommere får en økonomisk adferd som den øvrige befolkningen, samt at dagens skatte- og velferdsordninger i hovedtrekk ligger fast. Disse medlemmer mener det er grunn til bekymring over, gitt at SSBs modell korrekt, at de totale kostnadene for en fortsatt innvandring fra R3-landene på nivå med de fem siste årene, summerer seg til 4 100 mrd. kroner netto i årene frem til 2100, hvilket tilsvarer verdien av Oljefondet og statens Sta-

toil-aksjer. Disse medlemmer vil også påpeke at hvis innvandrernes etterkommere har samme økonomiske adferd som sine foreldre, vil de totale kostnadene bli vesentlig høyere, nærmere 6 000 mrd. kroner netto.

Disse medlemmer mener derfor at regjeringen ikke adresserer disse utfordringene på en tilstrekkelig måte, og at en fortsatt innvandring av den takt som her er skissert ikke er økonomisk bærekraftig.

Disse medlemmer deler heller ikke komitéflertallets oppfatning om de tiltak som skal sørge for integrering. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til sine merknader i Innst. 16 S (2012–2013), jf. Prop. 1 S (2012–2013), der disse medlemmer er kritiske til hvor godt introduksjonsordningen og andre tiltak, herunder også Ny sjanse (nå omtalt som Jobbsjansen), fungerer. Disse medlemmer viser til at mellom 35 og 45 pst. av deltakerne i introduksjonsprogrammet siden 2005 ikke var i jobb eller utdanning ett år etter avsluttet program. Disse medlemmer mener en så lav suksessrate er med på å uthule ordningen, og at det dermed kan føre til at flere av de som har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogrammet, faller utenfor arbeidslivet, enten helt eller delvis. Disse medlemmer merker seg målsettingen om at 45 pst. av deltakere i ordningen Jobbsjansen skal være i arbeid eller utdanning i 2015. Disse medlemmer opplever dette som lite ambisiøst.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at når det gjelder asyl- og flyktningpolitikken spesielt, hevder forslagsstillerne at det bare er et svært lite mindretall av asylsøkere som er reelt forfulgte.

Flertallet viser til UDIs årsrapport for 2012, der det framgår at 58 pst. av alle asylsøknadene som ble realitetsbehandlet i 2012, ble innvilget. Totalt fikk 5 200 personer opphold etter å ha søkt om beskyttelse (asyl). 4 900 av disse fikk flyktningstatus, mens 300 fikk opphold på humanitært grunnlag. I Meld. St. 6 (2012–2013) understreker regjeringen viktigheten av at bosetting av flyktninger skjer raskere for å få et bedre grunnlag for integrering, at statsborgerpolitikken rettes inn mot å styrke tilhørigheten til Norge og at rasisme og diskriminering må bekjempes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet merker seg at komitéflertallet ikke på en tilstrekkelig måte ser på helheten i asylpolitikken. Disse medlemmer påpeker at man i Norge arbeider ut fra en mer utvidet tolkning av asylbegrepet, slik dette er beskrevet i Artikkel 1 i Flyktningkonvensjonen av 1951. Disse medlemmer påpeker at de aller fleste land i verden har ratifisert både

1951-konvensjonen og New York-protokollen fra 1967, og at de kontraherende stater dermed har forpliktelser overfor flyktninger som migrerer inn på deres territorier. Disse medlemmer mener bruttoandelen av dem som tar seg til et europeisk land, eller hele veien til Norge, i liten grad kan dokumentere et reelt beskyttelsesbehov i henhold til konvensjonen, og at ordningen om internasjonal beskyttelse (asyl), slik konvensjonen legger opp til, uthules.

Disse medlemmer påpeker også at en slik asylpolitikk, og dermed selvpålagte økonomiske forpliktelser, i den takt asyltilstrømmingen til Norge har hatt gjennom flere år, vanskeliggjør en god integreringspolitikk og stabile rammer for dem som på vegne av staten forplikter seg til å gi et forsvarlig bolig- og integreringstilbud, nemlig kommunene. Disse medlemmer viser til at bosettingstakten ikke samsvarer med antall ankommende, og at dette utgjør en raskt voksende utfordring som ikke finansieres godt nok. Alternativkostnaden for disse kommunene er at andre tjenestetilbud vil måtte nedjusteres i omfang og, i verste fall, i kvalitet, gitt at man ikke strammer inn på denne typen innvandring, og senere familieinnvandring.

Komiteen har merket seg at forslagsstillerne viser til de integreringsutfordringene som kan oppstå i områder med en svært høy andel av minoriteter. Skoler med en høy andel elever som ikke har norsk som morsmål, nevnes særskilt. Oslo kommune brukes som eksempel.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at Meld. St. 6 (2012–2013) omtaler situasjonen for minoritetsspråklige elever i et eget kapittel, basert på NOU 2010:7 Mangfold og mestring – Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet. Av tiltak som drøftes, er blant annet kompetanseløft på det flerkulturelle området for ansatte i barnehage, grunnskole og videregående opplæring, dokumentasjon av flerspråklig kompetanse, tilbud om stimulering i norsk språk for førskolebarn, gjennom gratis kjerne-tid i barnehage og på annen måte, videreføring av den særskilte områdesatsingen i byer som Oslo, Bergen og Trondheim, utvidelse av tilskuddsordningen for læringer mv.

Komiteen viser også til boligmeldingen, jf. Meld. St. 17 (2012–2013) Byggje – bu – leve. Ein bustadpolitikk for den einskilde, samfunnet og framtidige generasjonar, som er til behandling i Stortinget, og der tilskuddet til flyktningeboliger foreslås økt. Samtidig vil komiteen understreke betydningen av den generelle boligpolitikken for hvor innvandrere velger å bosette seg. I en ny rapport fra Sta-

tistisk sentralbyrå undersøkes ulike mulige forklaringer på hvorfor slike bostedskonsentrasjoner av innvandrere oppstår. Resultatene i undersøkelsen tyder på at det ikke er innvandrernes egne preferanser som er styrende for hvor de velger å bosette seg. Når innvandrerandelen på bostedet er høy, gir innvandrerne snarere uttrykk for at de ønsker å begrense innvandrerettheten (SSB-rapport 44/2012: Svein Blom: Innvandreres bostedspreferanser – årsak til innvandrerrettet bosetting?).

Del 2: «Siktelinjer» for en ny, framtidig innvandringspolitikk

Forslagsstillerne framsetter seks såkalte siktelinjer som de mener må være fundamentet i norsk innvandrings- og integreringspolitikk:

1. Et stabilt velferdssamfunn
2. Velferd med frihet for enkeltmennesker
3. Flere må med når velferden skal skapes
4. Et velferdssamfunn som er konkurransedyktig
5. Et ansvarlig velferdssamfunn i verden
6. Et velferdssamfunn med tydelige verdier

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, mener dette er en dekkende beskrivelse av dagens norske velferdssamfunn, også når vi sammenligner situasjonen i Norge med situasjonen i andre europeiske land. Norge har høy sysselsetting, lav ledighet, gode velferdsordninger og lykkes bedre med integrering enn mange andre land. Vi har kommet langt når det gjelder likestilling. På det utenrikspolitiske området ligger vi i verdenstoppen når det gjelder bistand som andel av BNP. Arbeid og en bolig av god kvalitet er to helt grunnleggende forutsetninger for personlig frihet. Vårt land er preget av få konflikter og en høyere grad av tillit mellom innbyggerne og mellom innbyggere og myndigheter enn mange andre land. Forskjellene mellom folk er mindre enn i mange andre land. Vårt arbeidsliv har et lavt konfliktnivå, vesentlig på grunn av den norske modellen med trepartssamarbeid mellom myndigheter og partene i arbeidslivet. Flertallet mener det fortsatt er behov for forbedringer i det norske velferdssamfunnet, men det er ikke tilfeldig at FN flere år på rad har kåret Norge til det beste landet å leve i.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener de skisserte innvandrings- og integreringspolitiske siktelinjene utgjør en helhet som skaper bærekraft i det norske samfunnet. Et stabilt velferdssamfunn forutsetter en ansvarlig innvandrings- og integreringspolitikk som gir positive effekter i form av verdiskaping og fortsatt velferdsbygging. Disse medlemmer mener Norge bør ha

de beste fortrinn for å fortsette å være et trygt og godt samfunn å bo og leve i, men med den innvandrings- og integreringspolitikk som føres nå, er disse medlemmer bekymret for hvordan fremtidens Norge vil se ut. Disse medlemmer mener altfor mange mennesker i arbeidsfør alder er utenfor yrkeslivet, og viser til at arbeidsledigheten for tiden er svakt stigende. Disse medlemmer viser til at andre europeiske lands regjeringer og nasjonalforsamlinger har analysert sine samfunns bærekraft langs mange av de samme innfallsvinklene som komitéflertallet skisserer, men at disse landene i dag sliter med betydelige integreringsutfordringer som følge av en innvandringspolitikk som ikke har vært bærekraftig. Disse medlemmer vil påpeke at det lave konfliktnivået vi har nå neppe vil være like lavt om få år, som følge av at befolkningssammensetningen har endret seg så mye som den har gjort. Disse medlemmer har merket seg at SSB i sine statistikker viser at det er netto innenlandsk utflytting fra Oslo, og at dette synes sterkest i bydeler der innvandrerbefolkningen utgjør mer enn 40 pst. av befolkningen. Disse medlemmer mener komitéflertallet ikke tar en slik demografisk endring tilstrekkelig på alvor.

Del 3: Forslag til endringer i utlendingsloven

Komiteen viser til at mange av lovendringsforslagene i representantforslaget er fremmet og behandlet av Stortinget i forbindelse med behandlingen av ny utlendingslov i 2008 (jf. Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) om lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) og Innst. O. nr. 42 (2007–2008)).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser i den forbindelse også til Dokument nr. 15:911 (2007–2008) fra Per-Willy Amundsen (FrP). I svaret fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet går det fram at en rekke av forslagene er i strid med Norges folkerettslige forpliktelser.

Flertallet viser til justis- og beredskapsminister Grete Faremos svarbrev, datert 4. juni 2013 (vedlagt), der statsråden har gjennomgått de ulike lovendrings- og anmodningsforslagene i representantforslaget. Flertallet slutter seg i det store og hele til statsrådets vurderinger.

Flertallet viser til at flere av forslagene er i strid med, eller må antas å føre til praksis i strid med, Norges internasjonale forpliktelser. Det gjelder forslaget til ny formålsbestemmelse, forslaget til endringer i bestemmelsene om grensepassering og grensekontroll, forslaget til utvidede regler om eksklusjon fra flyktningstatus, begrensningene i bestemmelsene om sterke menneskelige hensyn, forslaget til strengere

utvisningsbestemmelser, forslagene til strengere familieinnvandringsbestemmelser og forslaget om utvidede hjemler for bruk av fengsling (lukkede mottak).

Flertallet viser dessuten til statsrådens påpekning av at flere av forslagene vil medføre betydelig ekstra kostnader og ressursbruk. Det vises blant annet til forslagene om en rekke nye vilkår for familieinnvandring, heving av botidskravet for permanent oppholdstillatelse til seks år, kombinert med at det bare skal gis ettårige tillatelser, og forslaget om langt mer omfattende fengslingspraksis i utlendingssaker.

Flertallet viser til at forslaget om heving av botidskravet ble behandlet i Stortinget så sent som 21. mars 2013 (Dokument 8:138 S (2011–2012) og kun fikk støtte fra forslagsstillernes eget parti, Fremskrittspartiet (jf. Innst. 229 S (2012–2013)).

Flertallet har også merket seg statsrådens påpekning av at forslagene om å sikre at barn ikke brukes som tolk i offentlig forvaltning og opphør av flyktningstatus ved hjemreise, allerede er ivaretatt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til representantforslaget og fremmer forslag her likelydende de som er fremmet av forslagsstillerne, med unntak av kun mindre språklige justeringer.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

A

Vedtak til lov
om endringer i utlendingsloven

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

§ 1 *Lovens formål*

Loven skal gi grunnlag for regulering av og kontroll med inn- og utreise, og utlendingers opphold i riket, og begrense tilstrømningen av utlendinger innenfor rammene av internasjonale forpliktelser.

Loven skal legge til rette for lovlig bevegelse over landegrensene der dette ikke er i strid med innvandringspolitiske hensyn, og ivareta rettssikkerheten til utlendinger som reiser inn i eller ut av riket, som oppholder seg her, eller som søker en tillatelse etter loven.

Loven skal gi grunnlag for vern mot forfølgelse for flyktninger og andre utlendinger som er reelt for-

fulgt, og en restriktiv fortolkning av alminnelig folkerett og internasjonale konvensjoner skal legges til grunn.

§ 3 skal lyde:

§ 3 *Lovens forhold til internasjonale regler*

Loven skal anvendes i samsvar med EØS-reglene, EFTA-reglene og nordiske konvensjoner.

§ 5 andre ledd skal lyde:

Nordiske borgere er unntatt fra kravet om oppholdstillatelse for å ta opphold eller arbeid i riket. Kongen kan fastsette ytterligere unntak i forskrift dersom dette ikke er i strid med innvandringspolitiske hensyn.

§ 7 andre ledd oppheves.

§ 8 tredje ledd oppheves.

§ 9 første ledd skal lyde:

Utlendinger må ha visum til Norge for å kunne reise inn i riket, med mindre Kongen i forskrift har gjort unntak fra dette kravet. En utlending som er på norsk grense og som søker beskyttelse etter reglene i kapittel 4, har likevel rett til innreise uten visum.

§ 10 åttende ledd oppheves.

§ 11 første ledd skal lyde:

Når det er nødvendig av nasjonale hensyn eller akutte humanitære grunner, kan visum utstedes for inntil tre måneder selv om vilkårene i § 10 ikke er oppfylt. Bestemmelsen i § 9 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 12 skal lyde:

§ 12 *Innreisevisum*

En utlending som gis oppholdstillatelse, kan gis visum for innreise etter nærmere regler fastsatt av Kongen i forskrift.

§ 14 første ledd skal lyde:

Dersom ikke annet er bestemt, skal inn- og utreise skje over grenseoverganger fastsatt av departementet. Indre Schengen-grense kan passeres hvor som helst såfremt det ikke er innført midlertidig grensekontroll. Slik grensekontroll kan bare innføres hvis det foreligger en trussel mot offentlig orden eller indre sikkerhet. Tollovgivningen gjelder ved passering av indre Schengen-grense. Kongen kan fastsette nærmere regler i forskrift.

§ 15 andre ledd skal lyde:

Ved inn- og utreisekontroll påses at enhver har pass eller annet legitimasjonsdokument som er godkjent som reisedokument, og at visumpliktige har gyldig visum. Dersom den kontrollerte nekter å oppgi sin identitet, eller det er grunn til mistanke om at den oppgitte identiteten er falsk, eller at personen skjuler legitimasjonsdokument, skal det foretas visitasjon med sikte på å fremskaffe legitimasjonsdokument. Det skal også påses at det ikke foreligger annet grunnlag for bortvisning, jf. § 17.

§ 17 første ledd bokstav h skal lyde:

når utlendingen i utlandet er straffet eller er ilagt særreaksjon for et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i tre år eller mer,

§ 17 første ledd bokstav j skal lyde:

når kompetent helsepersonell finner at utlendingen åpenbart lider av alvorlig sinnslidelse eller alvorlig sykdom med stor smittefare,

§ 17 andre ledd oppheves.

§ 17 nytt fjerde ledd skal lyde:

Bortvisning i saker med uavklart identitet kan skje til antatt hjemland.

§ 20 første ledd bokstav g skal lyde:

utdanningsinstitusjoner skal gi politiet fortegnelse over utenlandske elever eller studenter.

§ 23 første ledd bokstav d skal lyde:

Det foreligger et konkret tilbud om arbeid. Arbeids-tilbudet skal som hovedregel gjelde heltidsarbeid for én arbeidsgiver, og være av en viss varighet. Unntak kan gjøres etter en konkret vurdering av stillingens art.

§ 23 femte ledd skal lyde:

Kongen kan gi utfyllende bestemmelser i forskrift, herunder om innholdet av *oppholdstillatelsen*, *situasjonen ved arbeidsledighet*, *tilbakekall av oppholdstillatelsen* og *unntak fra kravet til oppholdstillatelse*.

§ 23 nytt sjetten ledd skal lyde:

Tillatelsen danner ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse.

§ 25 oppheves.

§ 26 overskriften skal lyde:

Oppholdstillatelse for studier og for vitenskapelig formål o.a.

§ 26 andre ledd skal lyde:

Kongen kan gi utfyllende bestemmelser i forskrift, herunder om innholdet av *oppholdstillatelsen* og tilbakekall av oppholdstillatelsen.

§ 26 nytt tredje ledd skal lyde:

Tillatelsen danner ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse.

§ 27 tredje ledd skal lyde:

Ved mistanke om overtredelse av vilkårene eller om at utlendingen ikke har nødvendig oppholdstillatelse, skal Arbeidstilsynet *umiddelbart* varsle utlendingsmyndighetene.

§ 28 skal lyde:

§ 28 Oppholdstillatelse for reelt forfulgte utlendinger (asyl)

En utlending som er i riket eller på norsk grense, skal etter søknad anerkjennes som flyktning og *gis oppholdstillatelse* dersom utlendingen har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av *raseforestillinger*, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller på grunn av politisk oppfatning, og ikke kan pårope seg beskyttelse i hjemlandet eller land i samme region, jf. flyktningkonvensjonen 28. juli 1951 artikkel 1 A og protokoll 31. januar 1967.

En utlending som er i riket eller på norsk grense, skal etter søknad få opphold dersom utlendingen uten å falle inn under første ledd likevel står i reell fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff ved tilbakevending til hjemlandet.

Søkeren skal som hovedregel anerkjennes som flyktning etter første ledd også når beskyttelsesbehovet har oppstått etter at søkeren forlot hjemlandet, og skyldes søkerens egne handlinger. Ved vurderingen av om det skal gjøres unntak fra hovedregelen, skal det særlig legges vekt på om beskyttelsesbehovet skyldes handlinger som er straffbare etter norsk lov, eller om det fremstår som mest sannsynlig at det hovedsakelige formålet med handlingene har vært å oppnå oppholdstillatelse.

Retten til anerkjennelse som flyktning etter første ledd gjelder ikke dersom utlendingen kan få effektiv beskyttelse i andre deler av hjemlandet enn det området søkeren har flyktet fra, og det ikke er urimelig å henvise søkeren til å søke beskyttelse i disse delene av hjemlandet.

Når en utlending har fått avslag på søknad om oppholdstillatelse etter denne bestemmelsen, skal vedtaksmyndigheten av eget tiltak vurdere om bestemmelsene i § 38 skal anvendes.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om anvendelsen av denne paragrafen og §§ 29 og 30.

§ 29 overskriften skal lyde:

Nærmere om forfølgelse etter § 28 første ledd

§ 29 første ledd innledningen skal lyde:

For at handlinger skal anses å utgjøre forfølgelse i henhold til § 28 første ledd, må de enten

§ 29 tredje ledd bokstav b skal lyde:

organisasjoner eller grupperinger som kontrollerer statsapparatet eller en så stor del av statens territorium at utlendingen ikke kan henvises til å søke beskyttelse i andre deler av landet, jf. fjerde ledd, eller

§ 30 overskriften skal lyde:

Nærmere om grunnlaget for forfølgelse etter § 28 første ledd

§ 30 første ledd innledningen skal lyde:

Ved anvendelsen av § 28 første ledd skal følgende legges til grunn ved vurderingen av grunnlaget for forfølgelsen:

§ 30 første ledd ny bokstav e skal lyde:

Raseforestillinger skal særlig anses å omfatte hudfarge, avstamning og tilhørighet til en bestemt etnisk gruppe.

§ 31 overskriften skal lyde:

Utelukkelse fra rett til anerkjennelse som flyktning og rett til opphold etter § 28

§ 31 første ledd bokstav b skal lyde:

har gjort seg skyldig i en *alvorlig forbrytelse etter norsk rettsoppfatning* utenfor Norges grenser, før han fikk adgang til Norge som flyktning, eller

§ 31 andre ledd skal lyde:

Rett til anerkjennelse som *beskyttelsestrengende* etter § 28 annet ledd foreligger heller ikke dersom det er grunnlag for å utvise utlendingen ut fra grunnleggende nasjonale interesser, sikkerhetsmessige hensyn, eller utlendingen har fått endelig dom for en særlig alvorlig forbrytelse og av den grunn utgjør en fare for det norske samfunnet.

§ 31 tredje ledd skal lyde:

Rett til anerkjennelse som *beskyttelsestrengende* etter § 28 *annet ledd* foreligger heller ikke dersom utlendingen forlot hjemlandet kun for å unngå straffereaksjoner for en eller flere straffbare handlinger som kunne ha blitt straffet med fengsel dersom handlingene var blitt begått i Norge.

§ 34 første ledd skal lyde:

Dersom det foreligger en massefluktsituasjon i Norges nærområder, kan Kongen i statsråd beslutte at det kan gis kollektiv beskyttelse etter denne paragrafen. Kongen i statsråd beslutter også når adgangen til å gi kollektiv beskyttelse skal bortfalle.

§ 35 første ledd skal lyde:

Etter anmodning fra FNs høykommissær for flyktninger, andre internasjonale organisasjoner eller andre instanser som er fastsatt av Kongen i forskrift, kan Utlendingsdirektoratet innenfor de rammene og etter de retningslinjene som er fastsatt av overordnet myndighet, treffe vedtak om at en utlending skal gis innreisetilatelse. Ved vedtak om innreisetilatelse skal særlig integreringspolitiske hensyn legges til grunn. Kongen kan i forskrift legge vedtaksmyndigheten til et annet organ.

§ 37 første ledd ny bokstav g skal lyde:

det avdekkes at søkeren har gitt feil opplysninger om identitet, nasjonalitet eller asylgrunnlag.

Kap. 5 overskriften skal lyde:

Kap. 5 Adgang til opphold på grunn av særlig sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket

§ 38 overskriften skal lyde:

Oppholdstillatelse på grunn av særlig sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket

§ 38 første ledd skal lyde:

Det kan gis oppholdstillatelse selv om de øvrige vilkårene i loven ikke er oppfylt dersom det foreligger *særlige sterke menneskelige hensyn*.

§ 38 andre ledd innledningen skal lyde:

For å avgjøre om det foreligger *særlige sterke menneskelige hensyn* skal det foretas en totalvurdering av saken. Det kan blant annet legges vekt på om

§ 38 andre ledd bokstav b oppheves.

§ 38 andre ledd bokstav c oppheves.

§ 38 andre ledd bokstav d blir ny bokstav b.

§ 38 tredje ledd skal lyde:

I saker som berører barn, skal det tas hensyn til barnets beste.

§ 38 fjerde ledd bokstav b skal lyde:

integreringsmessige og andre samfunnsmessige konsekvenser,

§ 39 skal lyde:

§ 39 Referanseperson

Med referanseperson menes i denne loven den personen som søkeren ønsker å bli gjenforent med eller å etablere familieliv med. Referanseperson må være enten

- a) norsk, nordisk eller EØS-statsborger som er bosatt eller skal bosette seg i riket,
- b) utlending med permanent oppholdstillatelse i riket,
- c) utlending som har eller får lovlig opphold i riket med oppholdstillatelse som kan danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse, eller
- d) utlending som har oppholdstillatelse etter § 34 uten at ordningen med kollektiv beskyttelse har opphørt.

§ 40 oppheves.

§ 40 a skal lyde:

Det er et vilkår for oppholdstillatelse etter §§ 44 a, 45 a og 46 a at referansepersonen oppfyller kravene i § 62, når referansepersonen har

- a) asyl, jf. § 28,
- b) oppholdstillatelse etter innreisestillatelse som overføringsflyktning, jf. § 35 tredje ledd
- c) kollektiv beskyttelse i en massefluktsituasjon, jf. § 34
- d) oppholdstillatelse på grunn av særlige sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket, jf. § 38.

Ny § 40 b skal lyde:

§ 40 b Familieoppholdstillatelse

En familieoppholdstillatelse avviker fra en ordinær oppholdstillatelse ved at utlending med familieoppholdstillatelse ikke kan være referanseperson i familieinnvandringssaker, bortsett fra i saker der det dreier seg om egne barn etter § 41 a nr. 2. Kongen kan gi nærmere begrensninger i forskrift.

En familieoppholdstillatelse gir rett til permanent oppholdstillatelse når kravene som stilles til innvilgelse av permanent oppholdstillatelse, er innfridd.

Dersom det viser seg at en familieoppholdstillatelse er gitt på bakgrunn av uriktige opplysninger, kan denne tillatelsen trekkes tilbake.

§ 41 oppheves.

Ny § 41 a skal lyde:

§ 41 a Personkrets

En utlending kan søke om familieoppholdstillatelse for å gjenforenes med, eller for å etablere familieliv med, herboende referanseperson. Personkretsen som kan søke om familieoppholdstillatelse, er begrenset til:

1. utlending over 24 år som bor sammen i ekteskap, eller planlegger å bo sammen i ekteskap, med en person over 24 år som er fastboende i Norge som enten
 - a) er norsk, nordisk eller EØS-borger
 - b) har fått opphold i Norge som flyktning, eller
 - c) har permanent oppholdstillatelse i Norge og minimum 10 års botid.
2. ugift mindreårig barn under 15 år av en fastboende person i Norge eller dennes ektefelle, når barnet ikke gjennom fast samlivsforhold har stiftet selvstendig familie, og når den fastboende person i Norge enten
 - a) er norsk, nordisk eller EØS-borger
 - b) har fått opphold i Norge som flyktning eller
 - c) har permanent oppholdstillatelse i Norge eller oppholdstillatelse som åpner for permanent oppholdstillatelse.
3. mindreårig utlending med henblikk på opphold i Norge hos en annen fastboende person enn den foresatte, når hensikten med familieoppholdstillatelsen er adopsjon, og når den fastboende person i Norge enten
 - a) er norsk, nordisk eller EØS-borger
 - b) har fått opphold i Norge som flyktning, eller
 - c) har permanent oppholdstillatelse i Norge eller oppholdstillatelse som åpner for permanent oppholdstillatelse.

§ 42 oppheves.

Ny § 42 a skal lyde:

§ 42 a Unntatt fra krav til innvilgelse av familieoppholdstillatelse

Nordiske borgere og EØS-borgere som søker om familieoppholdstillatelse, er unntatt fra kravene i § 43 a, § 44 a, § 45 a og § 46 a. Unntaket gjelder også eksisterende ektefeller og egne barn til nyankomne flyktninger, og det kan i slike tilfeller også gis unntak fra 24-årsregelen i § 41 a nr. 1. Kongen kan i forskrift gi unntak for borgere fra ytterligere land dersom innvandring fra disse landene erfaringsmes-

sig ikke vil være i strid med integreringspolitiske hensyn.

§ 43 oppheves.

Ny § 43 a skal lyde:

§ 43 a Generelle betingelser for innvilgelse av familieoppholdstillatelse

For innvilgelse av familieoppholdstillatelse stilles følgende generelle vilkår:

1. Referansepersone og søkeren må skrive under på en erklæring om at referansepersone etter beste evne skal delta i søkerens integrasjonsprosess, og også integrasjonsprosessen til eventuelle medfølgende barn.
2. Referansepersone må bestå en herboendetest som måler referansepersoneens evne til å bidra til søkers integrasjonsprosess.
3. Referansepersone må kunne dokumentere at søkeren kan forsørges, samt stille en økonomisk garanti nærmere fastsatt i forskrift.
4. Referansepersone må ikke, med mindre særlige grunner taler imot dette, ha mottatt hjelp etter sosialtjenesteloven eller introduksjonsloven i løpet av det siste året.
5. Referansepersone må ha egnet bolig med rimelig standard og størrelse.
6. Referansepersone må ha latt seg bli DNA-testet der det etter loven er nødvendig å fastslå, eller avkreft, at det eksisterer en familierelasjon, jf. § 87.

Familieoppholdstillatsen må være innvilget innen innreise finner sted. Etter innreise kan søknad om familieoppholdstillatelse normalt ikke innvilges, med mindre sterke grunner taler for dette. Dette gjelder likevel ikke hvis søker har lovlig opphold i Norge etter annen tillatelse.

Når en familieoppholdstillatelse er betinget av at det har blitt stilt økonomisk sikkerhet, og det senere ytes økonomisk hjelp til søkeren etter sosialtjenesteloven eller introduksjonsloven, kan tilsvarende beløp innkreves gjennom regress fra referansepersone. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om hvordan slik tvangsinnndrivelse skal finne sted.

Offentlige instanser har plikt til å informere utlendingsmyndighetene om forhold knyttet til søker og referansepersone som er relevante i familieinnvandringssaker.

§ 44 oppheves.

Ny § 44 a skal lyde:

§ 44 a Betingelser for innvilgelse av familieoppholdstillatelse for ektefeller

For innvilgelse av familieoppholdstillatelse for ektefeller etter § 41 a nr. 1 stilles følgende vilkår:

1. Familieoppholdstillatelse innvilges kun når ektefellenes samlede tilknytning er større til Norge enn ektefellenes samlede tilknytning til noe annet land, bortsett fra når referansepersone har hatt norsk statsborgerskap i minimum 28 år. I tilfeller der referansepersone har kommet til Norge gjennom adopsjon og er norsk statsborger, anses vedkommende som norsk statsborger fra fødsel hvis vedkommende har kommet til Norge før fylte 6 år.
2. Familieoppholdstillatelse innvilges ikke når det kan reises tvil om ekteskapet er inngått etter begge partenes ønske. Det anses som tvilsomt at ekteskapet er inngått gjennom fri vilje dersom ekteskapet er inngått mellom personer i nær slekt.
3. Familieoppholdstillatelse innvilges ikke når det er grunn til å anta at bakgrunnen for ekteskapet hovedsakelig er opphold i Norge.
4. Familieoppholdstillatelse innvilges ikke når referansepersone i løpet av de siste 10 år har blitt dømt for et kriminelt forhold med strafferamme på 3 måneders fengsel eller lenger, eller for vold mot ektefelle eller barn.
5. Familieoppholdstillatelse innvilges ikke hvis det ikke samtidig søkes om familieoppholdstillatelse for søkerens barn, med mindre det kan dokumenteres at søkerens barn har opphold hos nærstående familie i hjemlandet og hensyn til barnet ikke taler imot.
6. Familieoppholdstillatelse innvilges ikke hvis ikke søkeren har bestått en språk- og kunnskapstest i grunnleggende norsk språk og vestlig samfunnsforståelse.
7. Med mindre særskilte omstendigheter tilsier noe annet, er det et vilkår at ektefellene skal bo sammen.
8. En søker kan nektes familieoppholdstillatelse dersom det er mest sannsynlig at søkeren eller dennes særkullsbarn vil bli mishandlet eller grovt utnyttet.
9. Dersom referansepersone får opphold i riket etter å ha inngått ekteskap med flere, kan bare én av de ektefeller få familieoppholdstillatelse. Dersom referansepersone allerede er gift med en persone som er bosatt i riket, kan familieoppholdstillatelse etter denne paragrafen ikke gis. Dersom referansepersone tidligere har vært gift med en annen, og det fremstår som mest sannsynlig at de tidligere ektefellene akter å fortsette samlivet, kan familieoppholdstillatelse nektes.

§ 45 oppheves.

Ny § 45 a skal lyde:

§ 45 a *Betingelser for innvilgelse av familieoppholdstillatelse for egne barn*

For innvilgelse av familieoppholdstillatelse for egne barn etter § 41 a nr. 2, stilles følgende vilkår:

1. *Familieoppholdstillatelse innvilges ikke hvis dette åpenbart vil stride mot barnets beste.*
2. *Familieoppholdstillatelse kan i tilfeller der søkeren og en av søkerens foreldre er bosatt i hjemlandet, kun innvilges hvis søkeren har en mulighet for å oppnå en slik tilknytning til Norge at en vellykket integrasjon i Norge er mulig.*
3. *Familieoppholdstillatelse kan kun gis til barn som tidligere har oppfylt kravene i § 41 a nr. 2, men som ikke lenger oppfyller kravene, dersom helt spesielle forhold og barnets beste taler for dette.*
4. *Familieoppholdstillatelse innvilges ikke når referanseperson eller dennes ektefelle i løpet av de siste 10 år har blitt dømt for et kriminelt forhold med strafferamme på 3 måneders fengsel eller lenger, eller for vold mot ektefelle eller barn.*
5. *En søker kan nektes familieoppholdstillatelse dersom det er mest sannsynlig at søkeren vil bli mishandlet eller grovt utnyttet.*

§ 46 oppheves.

Ny § 46 a skal lyde:

§ 46 a *Betingelser for innvilgelse av familieoppholdstillatelse for adopterte barn*

For innvilgelse av familieoppholdstillatelse for adopterte barn etter § 41 a nr. 3, stilles følgende vilkår:

1. *Familieoppholdstillatelse betinges av at referansepersonen påtar seg å forsørge søkeren frem til søker er 18 år.*
2. *Familieoppholdstillatelse innvilges ikke når referanseperson eller dennes ektefelle i løpet av de siste 10 år har blitt dømt for et kriminelt forhold med strafferamme på 3 måneders fengsel eller lenger, eller for vold mot ektefelle eller barn.*
3. *Samtykke må være gitt av Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen før barnet er kommet til riket.*
4. *Referanseperson må være norsk, nordisk eller EØS-borger.*
5. *En søker kan nektes familieoppholdstillatelse dersom det er mest sannsynlig at søkeren vil bli mishandlet eller grovt utnyttet.*

§§ 47 til 52 oppheves.

§ 53 første ledd innledningen skal lyde:

En utlending som har familieoppholdstillatelse etter § 41 a nr. 1, skal etter søknad gis oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag dersom:

§ 53 andre ledd skal lyde:

Ny oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag kan etter søknad også gis til en utlending som har familieoppholdstillatelse etter § 41 a nr. 1, dersom utlendingen som følge av samlivsbruddet vil få urimelige vanskeligheter i hjemlandet grunnet de sosiale og kulturelle forholdene der.

§ 56 fjerde ledd bokstav b oppheves.

§ 57 første ledd skal lyde:

Når det er svært sannsynlig at søknaden vil bli innvilget, kan søkeren etter anmodning gis en oppholdstillatelse som løper inntil vedtaket foreligger.

§ 60 første ledd skal lyde:

Førstegangs oppholdstillatelse gis som midlertidig oppholdstillatelse for inntil ett år. Varigheten av en tillatelse gitt etter bestemmelsene i kapittel 6 skal ikke overstige utløpet av tillatelsen til referansepersonen, jf. § 39. Varigheten av en tillatelse etter bestemmelsene i kapittel 3 skal ikke overstige arbeidsforholdets lengde.

§ 60 tredje ledd ny bokstav e skal lyde:

en utlending kan si fra seg oppholdstillatelse i Norge mot kontantvederlag. Kongen kan gi nærmere regler i forskrift.

§ 61 andre ledd skal lyde:

En oppholdstillatelse etter §§ 28 og 34 skal normalt fornyes, med mindre det er grunnlag for opphør eller tilbakekall etter §§ 37 eller 63. En oppholdstillatelse etter § 34 kan likevel ikke fornyes dersom det er besluttet at adgangen til å gi kollektiv beskyttelse er bortfalt, jf. § 34 første ledd.

§ 61 tredje ledd skal lyde:

For tillatelse etter kapittel 6 gjelder ikke krav om at barn skal være under 15 år ved fornyelse

§ 61 femte ledd skal lyde:

Fornytt tillatelse gis som midlertidig oppholdstillatelse for ett år.

§ 61 sjuende ledd skal lyde:

En utlending som søker oppholdstillatelse på nytt faktisk eller rettslig grunnlag, kan få fortsatt opphold

på samme vilkår som tidligere tillatelse inntil søknaden er endelig avgjort. Utlendingen har rett til dette dersom vedkommende søker om ny tillatelse senest én måned før utløpet av gjeldende tillatelse, og vedkommende har hatt lovlig opphold i medhold av tidligere tillatelse minst de siste ni månedene.

§ 62 første ledd innledningen skal lyde:

En utlending som de siste seks årene har oppholdt seg i riket med midlertidig oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, har etter søknad rett til permanent oppholdstillatelse dersom

§ 62 første ledd bokstav a skal lyde:

utlendingen de siste seks årene ikke har oppholdt seg utenfor riket mer enn seks måneder til sammen,

§ 62 første ledd bokstav d skal lyde:

utlendingen har *bestått prøve i norsk språk og samfunnskunnskap. Kongen kan i forskrift gi nærmere retningslinjer for hva en slik prøve skal inneholde.*

§ 62 første ledd ny bokstav e skal lyde:

utlendingen ikke har benyttet seg av muligheten til å si fra seg oppholdstillatelse i Norge mot kontantvederlag, jf. § 60 tredje ledd bokstav e.

§ 62 første ledd ny bokstav f skal lyde:

utlendingen ikke har forfalt gjeld til det offentlige. Kongen kan gjennom forskrift gi nærmere retningslinjer for hva som skal defineres som forfalt gjeld til det offentlige.

§ 62 første ledd ny bokstav g skal lyde:

utlendingen har vært i heltidsarbeid i to og et halvt år av de siste tre år, og ikke har vært arbeidsledig i mer enn et halvt år av de siste tre år og ikke har mottatt sosiale ytelser eller liknende i henhold til lov om sosiale tjenester og introduksjonsloven,

§ 62 første ledd ny bokstav h skal lyde:

utlendingen har underskrevet en erklæring om integrasjon og aktivt medborgerskap, eller på andre måter har tilkjennegitt aksept for innholdet av erklæringen. Kongen kan i forskrift gi nærmere retningslinjer for denne erklæringen.

§ 62 nytt andre ledd skal lyde:

Tvungen opphold ved institusjon regnes ikke som oppholdstid i Norge med henblikk på oppholdstillatelse, og danner heller ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse.

§ 62 nåværende andre til femte ledd, blir nye tredje til sjette ledd.

§ 62 sjette ledd skal lyde:

Tillatelsen faller bort når innehaveren har oppholdt seg utenfor riket sammenhengende i mer enn ett år.

§ 64 første ledd skal lyde:

Flyktning som har lovlig opphold i riket, kan etter søknad gis reisebevis for flyktninger, for reise utenfor Norge dersom ikke særlige grunner taler mot det. Tapte reisebevis kan anses som særlig grunn. Har flyktningen reisedokument utstedt av fremmed stat, gjelder denne retten bare når flyktningen er innvilget asyl eller bosettingstillatelse, eller Norge i henhold til internasjonal avtale har plikt til å utstede reisebevis for flyktninger.

§ 64 andre ledd oppheves.

§ 66 første ledd bokstav b skal lyde:

når *utlendingen* i utlandet har sonet eller er ilagt straff for et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i mer enn tre måneder. Tilsvarende gjelder ved en ilagt særreaksjon som følge av et straffbart forhold som nevnt,

§ 66 første ledd ny bokstav g skal lyde:

dersom utlendingen har tvunget noen til å inngå ekteskap mot eget ønske, eller har medvirket til dette, og har blitt dømt for dette.

§ 66 nytt andre ledd skal lyde:

Dersom grunnlaget for utvisning er første ledd bokstav e eller f, skal utlendingen holdes i lukket forvaring med brev- og besøkskontroll inntil utvisningen kan effektueres.

§ 66 nytt tredje ledd skal lyde:

Utvisning i saker med uavklart identitet kan skje til antatt hjemland.

§ 66 nåværende andre ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 67 første ledd bokstav a skal lyde:

når utlendingen i utlandet har sonet eller er ilagt straff for et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i mer enn tre måneder. Tilsvarende gjelder ved en ilagt særreaksjon som følge av et straffbart forhold som nevnt,

§ 67 første ledd ny bokstav f skal lyde:

dersom utlendingen har tvunget noen til å inngå ekte-skap mot eget ønske, eller har medvirket til dette, og har blitt dømt for dette.

§ 67 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom grunnlaget for utvisning er første ledd bokstav d eller e, skal utlendingen holdes i lukket for-varing med brev- og besøkskontroll inntil utvisningen kan effektueres.

§ 67 nytt fjerde ledd skal lyde:

Utvisning i saker med uavklart identitet kan skje til antatt hjemland.

§ 68 første ledd bokstav a skal lyde:

når utlendingen i utlandet har sonet eller er ilagt straff for et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i to år eller mer. Tilsvarende gjelder ved en ilagt særreaksjon som følge av et straffbart forhold som nevnt,

§ 68 første ledd ny bokstav e skal lyde:

dersom utlendingen har tvunget noen til å inngå ekte-skap mot eget ønske, eller har medvirket til dette, og har blitt dømt for dette.

§ 68 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom grunnlaget for utvisning er første ledd bokstav c eller d, skal utlendingen holdes i lukket for-varing med brev- og besøkskontroll inntil utvisningen kan effektueres.

§ 68 nytt fjerde ledd skal lyde:

Utvisning i saker med uavklart identitet kan skje til antatt hjemland.

§ 69 overskriften skal lyde:

Vern mot utvisning for norske borgere

§ 69 andre ledd oppheves.

§ 70 oppheves.

§ 71 andre ledd skal lyde:

Utvisningen er til hinder for senere innreise i riket. Innreiseforbudet kan gjøres varig eller tidsbe-grenset, men ikke for kortere tidsrom enn to år. Inn-reiseforbudet kan etter søknad oppheves dersom nye omstendigheter tilsier det.

§ 73 første ledd ny bokstav c skal lyde:

utlendingen selv har satt seg i en vanskelig posisjon med det formål å unngå utsendelse fra Norge.

§ 73 andre ledd skal lyde:

En utlending kan ikke sendes til et område der vedkommende ville være i en situasjon som nevnt i § 28 andre ledd. Vernet etter denne bestemmelsen gjelder også ved situasjoner som nevnt i første ledd bokstav a og b.

§ 73 tredje ledd skal lyde:

Vernet etter første og annet ledd gjelder også utsendelse til et område der vedkommende ikke ville være trygg mot å bli sendt videre til et slikt område som nevnt i § 28 første og andre ledd.

§ 75 andre ledd skal lyde:

Loven gjennomføres av Kongen, departementet, Utlendingsdirektoratet, politiet, norske utenrikssta-sjoner og andre offentlige myndigheter. Dersom det ikke fremgår direkte av loven, bestemmer Kongen i forskrift hvilke oppgaver og hvilken myndighet de ulike offentlige instansene skal ha etter loven.

§ 76 første ledd skal lyde:

*Vedtak etter loven truffet av politiet, utenrikssta-sjoner eller andre forvaltningsorganer, kan påklages til Utlendingsdirektoratet. Vedtak etter loven truffet av Utlendingsdirektoratet kan påklages til *forvalt-ningsdomstol*.*

§ 76 fjerde ledd skal lyde:

*Departementet kan beslutte at vedtak truffet av Utlendingsdirektoratet til gunst for utlendingen skal overprøves av *forvaltningsdomstol*. Beslutningen skal treffes senest fire måneder etter at vedtaket ble truffet, være skriftlig og *grunngis*.*

§ 76 femte ledd skal lyde:

Kongen kan delegere rutinemessige innvand-ringspolitiske saker til politiet, men dette gjelder ikke saker etter forvaltningslovens kapittel IV og VI.

§ 76 sjette ledd skal lyde:

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om saksforberedelse i saker etter fjerde ledd.

§§ 77 til 79 oppheves.

§ 83 andre ledd skal lyde:

Ved innreise, og frem til korrekt identitet er regi-strert, har utlendinger plikt til å medvirke til å avklare

sin identitet. *Utlendingsmyndighetene* kan også senere pålegge utlendingen en slik plikt dersom det er grunn til å anta at den registrerte identiteten ikke er den riktige. En utlending kan ikke pålegges å medvirke til å avklare sin identitet på en måte som kommer i konflikt med et behov for beskyttelse. *Utlending som oppgir feilaktige eller mangelfulle opplysninger etter denne paragraf, kan bortvises.*

§ 84 nytt andre ledd skal lyde:

Organer omtalt i første ledd, bokstav a til f, kan, uten hinder av taushetsplikt, informere det organ som behandler sak etter loven her, eller instanser som omtalt i første ledd, der dette anses som nødvendig.

§ 84 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 85 overskriften skal lyde:

Vandelskontroll i sak om familieoppholdstillatelse, jf. § 40 a

§ 85 første ledd skal lyde:

Politiet kan som ledd i forberedelsen av en sak som nevnt i §§ 40 b, 41 a, 43 a, 44 a, 45 a og 46 a benytte vandelsopplysninger om referansepersonen eller den referansepersonen har fått familieetablering med.

§ 85 andre ledd skal lyde:

Dersom politiet har vandelsopplysninger av betydning for om familieoppholdstillatelse kan nektes etter §§ 40 b, 41 a, 43 a, 44 a, 45 a og 46 a, skal det gis en uttalelse om dette til det organet som avgjør saken.

§ 86 første ledd skal lyde:

Dersom *Utlendingsdirektoratet* finner at det er særlig grunn til å undersøke referansepersonens vandelsopplysninger, kan det innhentes uttalelse fra politiet om forhold av betydning for å bedømme dette.

§ 86 andre ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift om hvilke vandelsopplysninger som skal gis til *Utlendingsdirektoratet* etter første ledd, og om utformingen av politiets uttalelse for øvrig.

§ 87 første ledd skal lyde:

Når det i saker etter loven her er nødvendig å fastslå om det eksisterer en familierelasjon, skal søkeren og referansepersonen anmodes om å avlegge en DNA-test.

§ 87 andre ledd skal lyde:

Dersom søkeren eller referansepersonen avslår anmodningen om en DNA-test, skal søknaden avslås. Resultatene fra slik DNA-test lagres i et nasjonalt DNA-register, jf. § 90.

§ 88 første ledd skal lyde:

Dersom det i en sak hvor det er fremmet søknad om asyl eller familieinnvandring, ikke er mulig å fastslå med rimelig sikkerhet at søker oppgir korrekt alder, kan utlendingen anmodes om å la seg undersøke for å klargjøre alderen. Resultatet av undersøkelsen skal vurderes i forhold til de øvrige opplysningene i saken.

§ 88 andre ledd skal lyde:

Avslår utlendingen å la seg undersøke, skal søknaden avslås.

§ 88 tredje ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføring av aldersundersøkelse.

§ 90 tiende ledd skal lyde:

Når *forvaltningsdomstolen* har truffet et vedtak som innebærer at utlendingen må forlate riket, kan den instruere politiet om å utsette iverksettingen. *Forvaltningsdomstolen* kan instruere politiet om å utsette iverksettingen dersom slikt vedtak er truffet av direktoratet. *Forvaltningsdomstolen* kan instruere politiet om å utsette iverksettingen av et vedtak truffet av direktoratet på departementets saksområde, når vedtaket innebærer at utlendingen må forlate riket. *Forvaltningsdomstolen* kan instruere *Utlendingsdirektoratet* om å utsette iverksettingen av en bestemt type vedtak som innebærer at utlendingen må forlate riket, i påvente av endringer i lov eller forskrift.

§ 92 tredje ledd skal lyde:

I sak som nevnt i § 76 fjerde ledd har utlendingen rett til fritt rettsråd uten *behovsprøving*.

§ 94 oppheves.

§ 95 overskriften skal lyde:

Innkvartering ved søknad om beskyttelse og søkers rettsstilling

§ 95 første ledd skal lyde:

En utlending som søker beskyttelse, skal innkvarteres i lukket mottak inntil identiteten er klarlagt, jf. § 107, og skal deretter gis tilbud om videre innkvartering. Dette gjelder også utlending som vurderes å utgjøre en sikkerhetsrisiko eller trussel mot

grunnleggende nasjonale interesser, utlending som vurderes å være psykisk ustabil, utlending med alvorlig sykdom med stor smittefare, utlending med kriminelt rulleblad og utlending som har fått avslag på søknad om beskyttelse i påvente av utreise. Bestemmelsene i denne paragrafen skal kun anvendes der dette ikke vil være i strid med barnekonvensjonen.

§ 95 nytt andre ledd skal lyde:

Søker har ikke rett til å ta arbeid inntil søknaden er avgjort.

§ 95 nåværende andre og tredje ledd blir nye tredje og fjerde ledd.

§ 98 overskriften skal lyde:

Oversending og utveksling av opplysninger

§ 98 første ledd skal lyde:

Norske myndigheter skal samarbeide med FNs høykommissær for flyktninger i samsvar med flyktningkonvensjonen artikkel 35, og skal herunder legge til rette for at FNs høykommissær for flyktninger kan utøve sin plikt til å føre tilsyn med at bestemmelsene i flyktningkonvensjonen overholdes.

§ 98 b Oppnevning, opplæring mv.

Bostedskommunen, eller interkommunal sammenslutning som bostedskommunen er en del av, skal oppnevne en representant for den mindreårige straks de er blitt kjent med at den mindreårige befinner seg i en situasjon som nevnt i § 98 a. Representanten skal oppnevnes av bostedskommunen eller interkommunal sammenslutning som bostedskommunen er en del av i det vergemålsdistriktet hvor den mindreårige har fast opphold.

Bostedskommunen, eller interkommunal sammenslutning som bostedskommunen er en del av, skal gi representantene i sitt distrikt nødvendig opplæring veiledning og bistand, og føre tilsyn med representantene i sitt distrikt.

Bostedskommunen, eller interkommunal sammenslutning som bostedskommunen er en del av, skal gi Utlendingsdirektoratet melding om hvem som er oppnevnt som representant.

§ 98 c skal lyde:

§ 98 c *Hvem som kan oppnevnes som representant*

Den som oppnevnes som representant, må være egnet for oppdraget og samtykke til oppnevningen. Den mindreåriges *herboende slektninger*, ektefelle eller samboer kan ikke være representant.

Den som oppnevnes som representant, skal legge frem politiattest. I attesten skal det anmerkes om personen er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelse av de straffebud som følger av barneomsorgsattesten, jf. politiregisterloven § 39 første ledd. Attesten skal være uttømmende i samsvar med politiregisterloven § 41 nr. 1. Opplysningene fra politiattesten skal inngå i egnethetsvurderingen etter første ledd første punktum.

§ 98 d tredje ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om dekning av utgifter til tolk.

§ 98 e skal lyde:

§ 98 e *Plikten til å høre den mindreårige*

Barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før representanten treffer avgjørelse i sak som vedrører barnet. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet. *Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser.*

§ 98 f skal lyde:

§ 98 f *Godtgjøring for representantoppdraget og dekning av utgifter*

Representanten har krav på godtgjøring for arbeidet som representant og har rett til å få dekket nødvendige utgifter i forbindelse med representantoppdraget. Godtgjøring og utgifter dekkes av *bostedskommunen, eller interkommunal sammenslutning som bostedskommunen er en del av*, i det vergemålsdistrikt hvor den mindreårige har fast opphold.

§ 98 g andre ledd skal lyde:

En oppnevnt representant kan med rimelig varsel til *bostedskommunen, eller interkommunal sammenslutning som bostedskommunen er en del av*, kreve å bli løst fra oppdraget som representant. *Bostedskommunen, eller interkommunal sammenslutning som bostedskommunen er en del av*, skal frata en oppnevnt representant oppdraget dersom hensynet til den mindreåriges beste tilsier det. Representantens oppdrag opphører ikke før en ny representant er oppnevnt.

§ 99 første ledd skal lyde:

Et tvangsmiddel kan bare brukes når det er tilstrekkelig grunn til det.

§ 99 andre ledd oppheves.

§ 100 første ledd skal lyde:

Det *skal* tas fotografi, fingeravtrykk og DNA-profil av en utlending som

§ 100 andre ledd skal lyde:

Fingeravtrykk og fotografi tatt i medhold av denne paragrafen kan registreres elektronisk i et register. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om behandlingen av opplysningene, herunder føring, bruk og sletting av opplysninger i registeret. Politiet kan bruke registeret i forbindelse med etterforskningen av en eller flere handlinger som samlet kan medføre høyere straff enn fengsel i 3 måneder.

§ 100 nytt fjerde ledd skal lyde:

DNA-profil tatt i medhold av denne paragrafen kan registreres elektronisk i et register. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om behandlingen av opplysningene, herunder føring, bruk og sletting av opplysninger i registeret. Politiet kan bruke registeret i forbindelse med etterforskningen av en eller flere handlinger som samlet kan medføre høyere straff enn fengsel i 3 måneder. Utlendingsforvaltningen og politiet kan bruke registeret i forbindelse med behandling av utlendingssaker.

§ 100 nåværende fjerde og femte ledd blir nye femte og sjette ledd

§ 100 femte ledd skal lyde:

En beslutning om at det skal tas *fotografi, fingeravtrykk eller DNA-profil* treffes av polititjenestemann, utenriksstasjon eller Utlendingsdirektoratet.

§ 103 første ledd innledningen skal lyde:

Det *bør* foretas undersøkelse av utlendingens person, bolig, rom eller annet oppbevaringssted dersom det er *skjellig grunn til å mistenke* at utlendingen

§ 103 andre ledd skal lyde:

Beslutningen om undersøkelse skal så vidt mulig være skriftlig og opplyse om hva saken gjelder, formålet med undersøkelsen og hva undersøkelsen omfatter. En muntlig beslutning skal snarest mulig nedtegnes. Før undersøkelsen foretas, skal beslutningen så vidt mulig leses opp eller forevises utlendingen. Foreligger det ingen skriftlig beslutning, skal det så vidt mulig muntlig opplyses hva saken gjelder og formålet med undersøkelsen.

§ 104 første ledd skal lyde:

Dersom det foreligger tvil om utlendingens identitet, eller det er *skjellig grunn til å mistenke* at utlen-

dingen skjuler eller tilbakeholder opplysninger om sin identitet, bør det foretas beslag av reisedokumenter, billetter eller annet materiale som kan bidra til å avklare eller dokumentere identiteten. Tilsvarende gjelder ved tvil om tidligere oppholdssted.

§ 104 andre ledd skal lyde:

Når det er *sannsynlig* at utlendingen vil unndra seg iverksetting av et vedtak, skal det foretas beslag av reisedokumenter og annet materiale som kan dokumentere utlendingens identitet. Tilsvarende kan det foretas beslag av billetter og penger eller andre formuesgoder til dekning av kostnader som utlendingen plikter å dekke i forbindelse med utreisen. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om størrelsen på beløpet som kan beslaglegges.

§ 106 første ledd innledningen skal lyde:

En utlending kan pågripes, *fengsles eller holdes i lukket mottak* hvis

§ 106 første ledd bokstav d skal lyde:

det foreligger et vedtak om utvisning og utlendingen ikke har overholdt meldeplikten etter § 105,

§ 106 tredje ledd skal lyde:

Pågrepelse beslattes av politimesteren, *Utlendingsdirektoratet* eller den politimesteren gir fullmakt. Når det er fare ved opphold, kan en polititjenestemann foreta pågrepelse. Vil politiet beholde den pågrepne, må vedkommende snarest mulig, og så vidt mulig dagen etter pågripelsen, fremstilles for tingretten med begjæring om fengsling. Straffeprosessloven §§ 174 til 191 gjelder så langt de passer. Fengsling etter første *ledd* kan beslattes for høyst 3 måneder av gangen.

§ 106 fjerde ledd skal lyde:

Samlet fengslingstid kan ikke overstige *ett år*. Fengsling for å forberede eller gjennomføre en utsendelse kan bare overstige 12 uker dersom utlendingen ikke samarbeider om gjennomføring av utsendelsen eller det er forsinkelser med å fremskaffe nødvendige dokumenter fra et annet lands myndigheter, eller dersom beslutningen om fengsling er truffet med grunnlag i første ledd bokstav g. Fengsling kan ikke overstige 18 måneder, med mindre utlendingen er utvist som følge av ilagt straff eller særreaksjon eller vedkommende er fengslet i medhold av første ledd bokstav g.

§ 107 overskriften skal lyde:

Lukket mottak

§ 107 første ledd skal lyde:

En utlending som pågripes og fengsles i medhold av § 106 første ledd, skal som hovedregel anbringes i lukket mottak, jf. § 95.

§ 107 fjerde ledd innledningen skal lyde:

Når politiet finner det formålstjenlig for iverksettning etter § 90, eller for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet, kan politiet

§ 107 nytt ellefte ledd skal lyde:

I saker der utlendingen har blitt plassert i lukket mottak av politiet kan saken ankes til Utlendingsdirektoratet.

§ 107 nytt tolvte ledd skal lyde:

I saker der utlendingen har blitt plassert i lukket mottak av Utlendingsdirektoratet kan saken ankes til forvaltningsdomstol.

§ 107 nytt trettende ledd skal lyde:

Vedtak om ufrivillig opphold på lukket mottak kan besluttes for høyst 3 måneder av gangen, og kan deretter fornyes inntil tre ganger.

§ 107 nåværende ellefte ledd blir nytt fjortende ledd.

§ 108 andre ledd innledningen skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil to år eller begge deler straffes den som:

§ 108 andre ledd ny bokstav d skal lyde:

forsettlig eller grovt uaktsomt gjør bruk av en utlendings arbeidskraft når utlendingen ikke har nødvendig tillatelse etter loven.

§ 108 tredje ledd innledningen skal lyde:

Med bot eller med fengsel inntil fire år straffes den som

§ 108 fjerde ledd innledningen skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil seks år straffes den som

§ 108 femte ledd innledningen skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil tolv år straffes den som

§ 108 niende ledd skal lyde:

Utlendingsdirektoratet skal ved mistanke om straffbart forhold etter denne paragrafen anmelde

forholdet umiddelbart når det er grunn til å tro at det har skjedd en overtredelse av første ledd bokstav a eller annet ledd bokstav a, ved at det er gjort bruk av arbeidskraften til en utlending som ikke har nødvendig tillatelse etter loven.

§ 108 tiende ledd oppheves.

§ 119 tredje ledd skal lyde:

Utlendingsdirektoratet avgjør søknader om varig oppholdsbevis og varig oppholdskort etter denne bestemmelsen. *Avgjørelse kan påklages til forvaltningsdomstol.*

§ 120 åttende ledd skal lyde:

Utlendingsdirektoratet treffer vedtak om tilbakekall etter annet ledd. *Vedtaket kan påklages til forvaltningsdomstol.*

§ 121 tredje ledd skal lyde:

Sak om bortvisning etter første ledd bokstav a og c må reises ved innreise eller senest innen sju virkedager. Dersom sak om bortvisning ikke er reist innen sju virkedager, kan en utlending som ikke har oppholdsrett etter dette kapitlet, bortvises etter vedtak fra Utlendingsdirektoratet etter reglene i første ledd bokstav c. *Vedtaket kan påklages til forvaltningsdomstol.*

§ 124 tredje ledd skal lyde:

Utlendingsdirektoratet treffer vedtak om utvisning etter bestemmelsene i §§ 122 og 123, og avgjør også søknad om adgang til riket fra en utlending som er utvist. Sak som skal avgjøres av Utlendingsdirektoratet, forberedes av politiet. *Vedtak fra Utlendingsdirektoratet kan påklages til forvaltningsdomstol.*

§ 125 skal lyde:

Ved utvidelse av EØS-avtalen til nye avtaleparter skal Kongen fremlegge sak til behandling for Stortinget med henblikk på behovet for særlovgivning vedrørende nye avtaleparter. Først når behovet er identifisert, kan Kongen i forskrift fastsette overgangsordninger som avviker fra bestemmelsene i dette kapitlet.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å overføre oppgavene som i dag ligger i Utlendingsnemnda over til en forvaltningsdomstol.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å sikre at behandlingstiden i utlendingsforvaltningen går vesentlig ned.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag som øker underholdskravet ved familieinnvandring til 5 G, og slik at tillatelser kun gis om referanseperson er norsk statsborger eller har permanent oppholdstillatelse i Norge.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag med innskjerpelser i grunnlaget for permanent oppholdstillatelse, slik at botidskravet økes fra 3 til 6 år.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å igangsette prosjektering av lukkede mottak for asylsøkere som ikke oppgir korrekt identitet, eller vegrer å assistere med å fastslå identitet, eller er å anse som en trussel mot nasjonal sikkerhet og orden, eller som har søkt internasjonal beskyttelse i andre land i Schengen-området eller har fått avslag på sine søknader og skal returnere.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om lov for lukkede mottak for asylsøkere som ikke oppgir korrekt identitet, eller vegrer å assistere med å fastslå identitet, eller er å anse som en trussel mot nasjonal sikkerhet og orden, eller som har søkt inter-

nasjonal beskyttelse i andre land i Schengen-området eller har fått avslag og skal returnere.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag som sikrer at vedtak om opphold etter asyl- og flyktningregler oppheves hvis vedkommende har vært på ferie i land/områder som han/hun har flyktet fra opptil fem år etter at oppholdstillatelse ble gitt.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag som sikrer at barn ikke brukes som tolk for sine foresatte i møte med norske offentlige virksomheter eller virksomheter som har driftsavtaler med det offentlige.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som forbyr ekteskap mellom fetter og kusine.

4. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:137 LS (2012–2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Ørsal Johansen, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim om innvandringspolitiske siktelinjer og endringer i lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) – bifalles ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 10. juni 2013

Aksel Hagen

leder

Lise Christoffersen

ordfører

Vedlegg**Brev fra Justis- og beredskapsdepartementet v/statsråden til kommunal- og forvaltningskomiteen, datert 4. juni 2013****Dokument 8:137 LS (2012-2013) - Representantforslag fra stortingsrepresentantene Johansen, Hagesæter og Starheim om innvandringspolitiske siktlinjer og endringer i lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven)**

Jeg viser til komiteens brev av 29.5.2013 ved saksordfører Lise Christoffersen, hvor det bes om min vurdering av forslag fra stortingsrepresentantene Morten Ørsal Johansen, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim «om innvandringspolitiske siktlinjer og endringer i lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).»

1. Innledende bemerkninger

Representantforslagets punkt A inneholder forslag til en rekke endringer i utlendingsloven. I tillegg er det i punktene B til J inntatt ulike forslag til særskilte anmodninger fra Stortinget til Regjeringen.

Departementet har ikke kunnet foreta en grundig gjennomgang og vurdering av alle elementer i det lovforslaget som er fremmet av forslagsstillerne. Jeg vil imidlertid knytte merknader til en del av de sentrale forslagene, og i tillegg vil jeg kommentere punktene B til J i representantforslaget.

2. Kommentarer til lovforslaget i representantforslaget punkt A**3.1 FORSLAGET TIL ENDRINGER I FORMÅLSBESTEMMELSEN**

Forslagsstillerne foreslår en endring i lovens formålsbestemmelse som blant annet går ut på å fastsette at det skal legges til grunn «en restriktiv fortolkning av alminnelig folkerett og internasjonale konvensjoner».

Wien-konvensjonens artikkel 31 nr. 1 om tolkning av traktater anses som et uttrykk for folkerettslig sedvanerett. Det følger av denne bestemmelsen at en traktat «shall be interpreted in good faith in accordance with the ordinary meaning to be given to the terms of the treaty in their context and in the light of its object and purpose». Dette må anses som et annet utgangspunkt for tolkningen enn det forslagsstillerne har ment skal fastsettes. Lovforslaget medfører derfor en fare for at norsk tolkning og praksis kan komme i strid med Norges konvensjonsforpliktelser.

2.2 FORSLAGET TIL ENDRING I LOVENS § 14 OM GRENSEPASSERING OG GRENSEKONTROLL

I representantforslaget er det lagt opp til en endring i lovens § 14 om grensepassering og grensekontroll, slik at grensekontroll skal kunne innføres «hvis det foreligger en trussel mot offentlig orden eller indre sikkerhet». Jeg forutsetter at forslagsstillerne er kjent med at tidligere statsråd Bjarne Håkon Hanssen i brev av 28. mars 2008, påpekte at det etter Schengenregelverket er en forutsetning for grensekontroll på indre grense at det foreligger en «alvorlig» trussel mot offentlig orden eller indre sikkerhet, jf. grenseforordningen artikkel 23 nr. 1:

«Dersom det foreligger en alvorlig trussel mot offentlig orden eller indre sikkerhet, kan en medlemsstat unntaksvis gjeninnføre grensekontroll på sine indre grenser(...)»

Europakommisjonen fremla i 2011 forslag om endringer som berører vilkår for gjeninnføring av grensekontroll. Det ble oppnådd politisk enighet om forslaget 29. mai 2013. Vilkåret om at trusselen skal være «alvorlig» opprettholdes. Forslaget vil dermed være i strid med våre forpliktelser etter Schengenregelverket.

**2.3 FORSLAGET OM Å NEKTE ARBEIDS-
INNVANDRERE PERMANENT
OPPHOLDSTILLATELSE**

Etter dagens regler gis det oppholdstillatelse som kan danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse til faglærte arbeidsinnvandrere. Forslagsstillerne har foreslått å endre dette i sitt forslag til § 23. Forslagsstillerne vil således fastsette at oppholdstillatelse til arbeidsinnvandrere ikke skal danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse. Forslaget vil uten tvil svekke mulighetene til å gjøre Norge attraktivt for utenlandske eksperter som vi ønsker å rekruttere til norsk næringsliv. Særlig gjelder dette når forslagsstillerne samtidig foreslår at det bare er utlendinger med permanent oppholdstillatelse som skal kunne få familiemedlemmer til Norge.

**2.4 FORSLAGET OM ENDRINGER I FLYKTNING-
BESTEMMELSENE****2.4.1 Bestemmelsen om hvem som er flyktning i lovens § 28**

Etter gjeldende flyktningbestemmelse i § 28 foreligger det ikke rett til anerkjennelse som flyktning dersom en asylsøker kan påberope seg beskyt-

telse i hjemlandet. Forslagsstillerne foreslår å utvide dette unntaket til å omfatte tilfeller «hvor asylsøkeren kan påberope beskyttelse i land i samme region» som hjemlandet.

Jeg oppfatter dette forslaget slik at norske myndigheter skal kunne nekte oppholdstillatelse til asylsøkere som fyller vilkårene for flyktningstatus dersom flyktningen kan få flyktningstatus i et annet land i hjemmeregionen. I prinsippet er ikke flyktningkonvensjonen til hinder for en slik ordning, så lenge den som fyller vilkårene som flyktning, faktisk anerkjennes som flyktning og sikres vern mot forfølgelse og de øvrige rettigheter som følger av konvensjonen.

Forslagsstillerne har imidlertid ikke redegjort for hvordan de tenker seg at en slik politikk skal kunne gjennomføres i praksis, eller eksemplifisert hvilke asylsøkergrupper de eventuelt mener at ordningen kan være praktisk gjennomførbar overfor. Det er en realitet at det er landene i nærområdet til flyktningenes hjemland, som allerede i dag tar i mot det største antallet flyktninger. Det er vanskelig å se hvordan europeiske stater skal få avtaler med disse landene om at de i tillegg skal overta ansvaret for de flyktningene som har reist til Europa. Ved siden av at jeg mener forslaget bryter fullstendig med Norges ansvar for å bidra til byrdefordeling når det gjelder å gi beskyttelse til flyktninger, mener jeg at det ikke er praktisk gjennomførbart: De største asylsøkergruppene som kom til Norge i 2012, kom fra:

- Somalia
- Eritrea
- Afghanistan
- Sudan
- Iran
- Russland

Med hvilke land i nærregionene er det forslagsstillerne mener at vi eventuelt skal få avtaler om beskyttelse for flyktninger fra disse landene?

2.4.2 Bestemmelsen om eksklusjon i § 31

Etter utlendingsloven § 31 første ledd bokstav b, og flyktningkonvensjonen artikkel 1F bokstav b, kan en flyktning ekskluderes fra flyktningstatus dersom vedkommende har gjort seg skyldig i en alvorlig «ikke-politisk» forbrytelse utenfor tilfluktsstatens grenser, før han fikk adgang til tilfluktsstaten som flyktning.

Forslagsstillerne har foreslått å oppheve vilkåret om at det må være tale om en «ikke-politisk» forbrytelse. Eksklusjonsbestemmelsen vil i så fall ha en videre rekkevidde enn det flyktningkonvensjonen tillater.

2.5 FORSLAGET OM ENDRINGER I BESTEMMELSEN OM STERKE MENNESKELIGE HENSYN

2.5.1 Forutsetninger i forslagsstillerne beskrivelser

Forslagsstillerne foreslår innstramminger i bestemmelsen om sterke menneskelige hensyn i lovens § 38. Før jeg knytter konkrete kommentarer til innholdet i forslaget, finner jeg grunn til å understreke at forslagsstillerne synes å bygge på en uriktig virkelighetsbeskrivelse: Forslagsstillerne viser til at det er nødvendig å legge om norsk asyl- og flyktningpolitikk slik «at bare det svært lille mindretallet av asylsøkere som er reelt forfulgte og har beskyttelsesbehov får bli i Norge.» Realiteten er imidlertid at 54 prosent av de asylsøkerne som fikk sine søknader realitetsbehandlet i Norge i 2012, ble ansett å ha et beskyttelsesbehov. Andelen som fikk opphold på humanitært grunnlag var fire prosent. Til sammen fikk 42 prosent avslag.

Jeg vil bemerke at denne utviklingen samsvarer godt med det som var Regjeringens målsetting da man i 2008-2010 iverksatte en rekke innstrammings tiltak; nemlig å redusere antallet asylsøkere som ikke har et reelt beskyttelsesbehov.

2.5.2 Konkret om endringene i § 38

Forslagsstillerne foreslår endringer som blant annet innebærer at det ved vurderingen av opphold på grunn av sterke menneskelige hensyn, ikke lenger skal legges vekt på om:

- «det foreligger tvingende helsemessige forhold som gjør at utlendingen har behov for opphold i riket», eller om
- «det foreligger sosiale eller humanitære forhold ved retursituasjonen som gir grunnlag for å innvilge oppholdstillatelse».

De eneste hovedtilfellene som det etter lovforslaget skal henvises særskilt til, er om

- «utlendingen er enslig mindreårig uten forsvarlig omsorg ved retur», og om
- «utlendingen har vært offer for menneskehandel»

Det skal heller ikke lenger henvises til hensynet til barnets beste som «et grunnleggende hensyn», men bare at det «skal (...) tas hensyn til barnets beste». Som et nytt innvandringsregulerende hensyn, skal det derimot legges vekt på «integreringsmessige konsekvenser».

Dersom forslagsstillerne med sitt endringsforslag faktisk mener at det ikke lenger skal legges vekt på tvingende helsemessige forhold eller sosiale eller humanitære forhold ved retursituasjonen, vil dette innebære en annen praksis i Norge enn i våre nabo-

land og andre sammenlignbare land. Det vil også kunne føre til at praksis kommer i strid med forbudet mot umenneskelig behandling i den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 3. Den europeiske menneskerettsdomstol har forutsatt at helsemessige og humanitære forhold vil kunne medføre at en utsendelse vil utgjøre umenneskelig behandling i ekstraordinære tilfeller.

Forslaget om å legge vekt på integreringsmessige konsekvenser er ikke nærmere konkretisert, men FrPs representanter i Kommunal- og forvaltningskomiteen fremmet et tilsvarende forslag da komiteen behandlet gjeldende utlendingslov i 2007, jf. Innst. O. nr. 42 (2007-2008) avsnitt 2.2 i.f:

«Etter disse medlemmers syn fremstår det klart at innvandrere fra land som tilhører den islamske kulturkrets er blant de innvandrerne som er vanskeligst å integrere i Norge, som i Europa for øvrig. Dette er et forhold man er nødt til å forholde seg til dersom Norge skal lykkes i integreringsarbeidet, noe som naturligvis også må få konsekvenser for norsk innvandringspolitikk.

På denne bakgrunn ser disse medlemmer et klart behov for å føre en differensiert innvandringspolitikk ut fra opprinnelsesland og de integreringsutfordringer innvandrere fra det aktuelle landet erfaringsmessig representerer. Disse medlemmer ønsker i den forbindelse å innføre prinsippet om "integreringspolitiske hensyn" i utlendingslovgivningen, som stiller krav til at dersom borgere fra et land vurderes unntatt fra deler av bestemmelsene i utlendingsloven, etter nærmere anføringer, må det foreligge stor grad av sannsynlighet for at disse vil være lett integrerbare i Norge. Slike unntak fra hovedregelen skal fastsettes ved forskrift, vurderinger som ligger til grunn skal baseres på empiriske data.

Disse medlemmer oppfatter begrepet "ikke-vestlig innvandrere" som en svært upresis definisjon av en gruppe som er meget sammensatt og lite homogen. Mens for eksempel søramerikanere og østasiater oppleves som lett integrerbare, er erfaringene med innvandrere fra land som Somalia og Irak en ganske annen. Årsaken til at man likevel har valgt å benytte et slikt svært unøyaktig begrep, handler mest om politisk korrekthet og misforståtte forsøk på å ikke stigmatisere enkeltgrupper - mens man i praksis bidrar til å stigmatisere en langt større gruppe. Etter disse medlemmers syn må den tiden være forbi hvor man overser integreringsproblematikken som er knyttet til innvandrere fra den islamske kulturkrets.»

Uttalelsene legger opp til å praktisere bestemmelsen om oppholdstillatelse på humanitært grunnlag strengere overfor visse etniske eller religiøse grupper enn overfor andre. Som påpekt av tidligere statsråd Bjarne Håkon Hanssen i hans brev av 16.04.2008, vil bestemmelsen komme i strid med våre forpliktelser etter Rasediskrimineringskonvensjonen og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter dersom den gis et slikt innhold.

Rasediskrimineringskonvensjonen artikkel 2 nr. 1 bokstav a lyder:

«Konvensjonspartene fordømmer rasediskriminering og forplikter seg til, uten opphold og med alle egnede midler, å føre en politikk som tar sikte på å avskaffe alle former for rasediskriminering og øke forståelsen mellom alle raser, og for dette formål

a. forplikter hver konvensjonspart seg til ikke å ta del i noen handling eller praksis som innebærer rasediskriminering overfor personer, grupper av personer eller institusjoner, og å sørge for at alle offentlige myndigheter og offentlige institusjoner, på nasjonalt og lokalt nivå, handler i tråd med denne forpliktelse.»

Den internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 26 lyder:

«Alle er like for loven og har uten noen form for forskjellsbehandling rett til lik beskyttelse av loven. I dette øyemed skal lovgivningen forby enhver form for forskjellsbehandling og sikre alle likeverdig og effektiv beskyttelse mot forskjellsbehandling på noe slikt grunnlag som rase, hudfarge, kjønn, språk, religion, politisk eller annen oppfatning, nasjonal eller sosial opprinnelse, eiendom, fødsel eller stilling for øvrig.»

Når det gjelder forslaget om å fjerne formuleringen om at barnets beste skal være «et grunnleggende hensyn», vil jeg påpeke at denne formuleringen er hentet fra barnekonvensjonen artikkel 3. Dette er altså et prinsipp som norske myndigheter er bundet av. Dersom forslagsstillerne har ment at prinsippet ikke lenger skal følges, bygger de på forutsetninger som vil bringe norsk praksis i konflikt med Norges folkerettslige forpliktelser. Dersom meningen er at prinsippet i barnekonvensjonen fortsatt skal gjelde, er det vanskelig å forstå hva som er tanken bak forslaget om å ta det ut av loven.

2.6 FAMILIEINNVANDRING

Forslagsstillerne foreslår en rekke endringer i bestemmelsene om familieinnvandring. Endringsforslagene drøftes i punkt 5 nedenfor i sammenheng med forslaget om å heve underholdskravet mv.

2.7 KORTERE VARIGHET AV DE ENKELTE OPPHOLDSTILLATELSER OG KRAV OM LENGRE BOTID FOR PERMANENT OPPHOLDSTILLATELSE

Mens mange oppholdstillatelser i dag gis varighet inntil tre år, inneholder lovendringsforslaget regler om at det bare skal kunne gis tillatelser med inntil ett års varighet. Videre foreslås botidskravet for permanent oppholdstillatelse hevet fra tre år til seks år. Disse to forslagene – som i et høyt antall saker vil føre til en mangedobling av ressursbruken for fornyelse – må ses i sammenheng. Det vises til de samlede kommentarene i punkt 6 nedenfor.

2.8 UTVISNING

Etter utlendingsloven er ordningen at utvisning «kan» besluttes dersom nærmere vilkår er oppfylt, og det ikke «i betraktning av forholdets alvor og utlendings tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene.»

Når det gjelder straffbare forhold, er det ikke bare ilagt straff i Norge som kan føre til utvisning, men også ilagt straff i utlandet. Det viktigste med dette i praksis er at en utlending som er ilagt straff i utlandet, kan bli nektet oppholdstillatelse. Det følger imidlertid av § 66 første ledd bokstav b at det bare gjelder hvor straffen er sonet eller ilagt for mindre enn fem år siden, og det må gjelde et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i mer enn tre måneder. (Hvis utlendingen har midlertidig eller permanent oppholdstillatelse er kravet til strafferamme høyere).

Forslagsstillerne foreslår at den tidsmessige begrensningen skal oppheves. Det vil i så fall innebære at enhver som er ilagt straff i hjemlandet for et forhold som etter norsk lov har strafferamme på fengsel i mer enn tre måneder (for eksempel overtredelse av vegtrafikkloven), vil kunne bli nektet opphold, uavhengig av hvor lang tid det er siden straffen ble ilagt eller var ferdig sonet. Dette er etter min mening altfor strengt. Jeg vil også vise til at dette spørsmålet ble vurdert i forbindelse med behandlingen av gjeldende utlendingslov av 2008. Etter forslag fra Regjeringen ble det den gang innført en ny bestemmelse om at en utlending som er ilagt straff eller særreaksjon i hjemlandet for et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff *i ti år eller mer*, kan bortvises og nektes oppholdstillatelse uavhengig av hvor langt tilbake i tid forholdet ligger, jf. utlendingslovens § 17 første ledd bokstav h. Dette ivaretar behovet for å nekte opphold for personer som har begått alvorlig kriminalitet.

For øvrig viser jeg til at forslagsstillerne har foreslått å fjerne forholdsmessighetsbestemmelsen i lovens § 70. Det er uklart hvilke praktiske konsekvenser forslagsstillerne har tenkt at dette endringsforslaget skal få:

- Hvis forslagsstillerne har ment at det ikke lenger skal foretas en forholdsmessighetsvurdering, vil praksis komme i strid med EMK artikkel 8, som forutsetter at myndighetene må vurdere forholdsmessigheten av inngrep i enkeltpersoners rett til privatliv og familieliv.
- Hvis forslagsstillerne har ment å signalisere at forholdsmessighetsvurderingen ikke skal ha noe annet innhold enn det som er strengt nødvendig etter EMK artikkel 8, burde det vært foretatt en henvisning til EMK artikkel 8.

For øvrig vil jeg påpeke at praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstol når det gjelder EMK artikkel 8, viser at muligheten til å stramme inn norsk praksis ikke er så stor som det jeg har inntrykk av at forslagsstillerne forutsetter. I praksis betyr dette også at resultatet av lovendringsforslaget vil kunne bli at utlendingsforvaltningen bruker store ressurser på å vurdere utvisning i et høyt antall nye saker, men at sakene likevel må henlegges fordi at utvisning åpenbart ville være i strid med EMK artikkel 8.

2.9 FORSLAG OM UTVIDEDE HJEMLER FOR BRUK AV PÅGRIPELSE OG FENGSLING

Lovforslaget inneholder forslag til utvidede hjemler for bruk av pågripelse og fengsling i flere bestemmelser, jf. blant annet § 66 annet ledd, § 67 tredje ledd, § 95 første ledd, § 106 første ledd og § 107. For de nærmere kommentarer til dette, vises det til punkt 7 nedenfor.

3. *Representantforslaget punkt b om å erstatte utlendingsnemnda med en forvaltningsdomstol*

Representantforslaget punkt B lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å overføre oppgavene som i dag ligger i Utlendingsnemnda over i en forvaltningsdomstol.»

Jeg viser til at forslaget om å erstatte Utlendingsnemnda med en forvaltningsdomstol også ble fremsatt av de samme representantene i representantforslag 127 (2011-2012). Jeg viser til mitt svarbrev til komiteen av 10. august 2012 i denne saken om at jeg vil komme tilbake til Stortinget om dette i egen sak i forbindelse med oppfølgingen av Klagesaksutvalgets innstilling, jf. NOU 2010:12. Jeg viser også til komiteens innstilling, Innst. 48 S (2012-2013).

4. *Representantforslaget punkt C om å redusere saksbehandlingstiden i utlendingsforvaltningen*

Det er mange virkemidler som kan og bør tas i bruk for å få ned behandlingstiden i utlendingsforvaltningen, både økonomiske, juridiske og organisatoriske. Denne Regjeringen vurderer alle disse virkemidlene, og har fremmet og vil fortsette å fremme tiltak for å få ned behandlingstiden i utlendingsforvaltningen.

Regjeringen har de siste årene tatt flere budsjettmessige grep for å redusere saksbehandlingstiden i utlendingsforvaltningen. Av organisatoriske grep vil jeg fremheve utviklingen av nye IKT-løsninger, som over lengre tid har vært et viktig satsingsområde for utlendingsforvaltningen for å effektivisere saksbehandlingen, forenkle søknadsprosessen, og sikre enklere informasjonsutveksling mellom etater.

Utviklingsprogrammet EFFEKT har vært et sentralt tiltak som ser ut til å ha en klar positiv innvirkning på saksbehandlingstiden. Gjennom programmet har utlendingsforvaltningen blant annet fått på plass løsninger for søknad på nett, felles elektronisk arkiv, ny løsning for vedtaksproduksjon, enklere handling av kurante fornyelsessaker og større grad av elektronisk kommunikasjon mellom utlendingsforvaltningen og andre involverte etater og aktører.

Departementet ga i 2012 UDI et oppdrag om å utarbeide en konseptvalgutredning knyttet til videre IKT-utvikling på utlendingsfeltet, der det blant annet skal vurderes ytterligere tiltak som kan forenkle og effektivisere saksbehandlingen. Videre har UDI i en rekke sakstyper innført ytterligere tiltak for å strømlinjeforme saksbehandlingsprosessene, redusere passiv liggetid og unngå dobbeltarbeid for å sikre en raskere saksbehandlingstid. Erfaringene så langt er positive, og UDI ser på muligheten for å utvide tiltakene til å gjelde flere sakstyper.

Jeg vil på denne bakgrunnen bemerke at Regjeringen har lyktes med å redusere saksbehandlingstiden i utlendingssakene. Det er likevel et viktig for Regjeringen å effektivisere saksbehandlingen ytterligere. I årets tildelingsbrev til UDI og UNE er rask saksbehandling for alle sakstyper noe etatene er bedt om å ha særlig oppmerksomhet mot. Departementet stiller krav til etatene om saksbehandlingstid for enkelte sakstyper som arbeidsinnvandring, familieinnvandring og beskyttelse. Regjeringens ambisjon er at den totale saksbehandlingstiden for saker om beskyttelse, inkludert klagesaksbehandlingen, skal være ett år, uten at dette går på bekostning av kvaliteten.

Det kan være behov for å legge vekt på andre hensyn enn rask saksbehandling, f.eks. behov for å sikre riktig identitet eller behov for å samkjøre med andre systemer som skatt- og folkeregister. Effektivitetstiltak må derfor vurderes ut i fra et bredt og langiktig perspektiv.

Med bakgrunn i de øvrige forslagene i representantforslaget finner jeg grunn til å påpeke at disse på flere punkter vil føre til en langt mer omfattende ressursbruk enn i dag. Som eksempel nevnes:

- I saker om familieinnvandring er det etter forslaget en rekke nye vilkår som skal prøves, både når det gjelder forsørgingsevne, integreringspotensiale og partenes tilknytning til Norge (jf. punkt 5 nedenfor).
- Forslagsstillerne vil gå tilbake til et utgangspunkt om ettårige tillatelser og oppheve de reglene som i dag gjelder om treårige førstegangstillatelser i enkelte saker. Man må regne med at dette minst vil føre til behov for over 10 000 flere fornyelsesvedtak i året.

- Forslagsstillerne vil forlenge botidskravet for permanent oppholdstillatelse fra tre år til seks år (jf. punkt 6 nedenfor) og innføre flere nye vilkår for permanent oppholdstillatelse. Dette forutsetter en vesentlig økt ressursbruk i saksbehandlingen, med vesentlig høyere antall årlige fornyelsessaker.
- Forslagsstillerne vil ikke lenger at arbeidsinnvandrere skal få permanent oppholdstillatelse, men at det i stedet skal søkes fornyelse hvert år.
- Forslagsstillerne legger opp til en vesentlig økning i antallet fengslingsaker som skal behandles av politiet og domstolene, jf. omtalen av representantforslagets F og G i punkt 7 nedenfor.

5. **Representantforslaget punkt D om å heve underholdskravet og begrense personkategorien som kan få familiemedlemmer til Norge**

Representantforslaget punkt D lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag som øker underholdskravet ved familieinnvandring til 5 G og tillatelser kun gis om referansepersoen er norsk statsborger eller har permanent oppholdstillatelse i Norge.»

Det er naturlig å kommentere dette forslaget i sammenheng med de øvrige endringsforslag som ligger i lovforslaget, og som *blant annet* omfatter:

- Krav om at ektefeller er over 24 år og at referansepersoen i visse tilfeller har minst 10 års botid i Norge (unntak for familiegjennforening for flyktingers familiemedlemmer)
- Krav i saker som gjelder ektefeller om at ektefellenes samlede tilknytning er større til Norge enn til noe annet land
- Kraftig redusert beviskrav for å legge til grunn at det er tale om tvangsekteskap eller proformaekteskap:
 - Hjemmel for å nekte opphold «når det kan reises tvil» om hvorvidt ekteskapet er frivillig.
 - Hjemmel for å nekte opphold «når det er grunn til å anta» at det hovedsakelige formålet med ekteskapet er å få opphold i Norge.
- En rekke nye generelle vilkår for oppholdstillatelse som krever vurdering av forsørgerevne, integreringsevne mv.

Jeg vil vise til at Regjeringen har vært opptatt av flere utfordringer med hensyn til familieinnvandring:

- Å bekjempe tvangsekteskap
- Å motvirke proformaekteskap

- Å hindre at det innvilges opphold i tilfeller hvor det er klart at referansepersonen utnytter sin posisjon overfor en ektefelle som sannsynligvis vil bli utsatt for mishandling
- Å skjerpe kravet til forsørgingsevne
- Å legge bedre til rette for integrering

Det er innført en rekke tiltak for å møte disse utfordringene. Dette er gjort blant annet gjennom oppfølging av forslag fra Utlendingslovutvalget om hjemler for å avslå opphold ved fare for tvangsekteskap, ved en særskilt intervjuordning for unge ektefeller, ved hjemmel for å avslå i proformatilfeller og ved hjemmel for å avslå opphold ved fare for at søkeren vil bli utsatt for mishandling. I tillegg er det innført skjerpede regler om krav til sikret underhold. Jeg vil også vise til at en referanseperson som har flyktningstatus, oppholdstillatelse på humanitært grunnlag eller opphold gjennom regelverket om familieinnvandring, i dag må ha fire års arbeid eller utdanning i Norge for familieetablering med ektefelle eller samboer (fireårskravet).

Regjeringen har i sin tilnærming vært opptatt av å finne en balansert bruk av virkemidler for å møte de ulike utfordringene. Departementet arbeider også stadig for å utvikle regelverket på de punkter hvor vi finner at det er grunn til forbedringer.

Forslagsstillerne tar etter min mening for lite hensyn til at retten til et familieliv er en grunnleggende rettighet – særlig i de tilfeller hvor det er barn involvert. Retten til familieliv kan ikke bare være beholdt de mest ressurssterke eller de som finner ektefelle innenfor landets grenser.

Jeg vil for øvrig understreke at jeg leser forslagsstillerne lovforslag slik at det ikke skal kunne gis rett til familiejenforening med flyktninger før flyktningen har fått permanent oppholdstillatelse (dvs. etter minst 6 års botid i henhold til forslagsstillerne forslag). Noe slikt krav om at det skal være innvilget permanent oppholdstillatelse er ikke tillatt for EU-landene etter EU-regelverket, og jeg kan vanskelig se at en slik generell ordning kan innføres uten å komme i strid med EMK artikkel 8.

For øvrig virker det ikke som om forslagsstillerne har foreslått noen unntaksregler for faglærte arbeidstakere. Ettersom deres tillatelser ikke lenger skal danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse, vil familiemedlemmene deres aldri få oppholdstillatelse. Det må forventes at dette vil gjøre Norge svært lite attraktivt for utenlandske eksperter som vi ønsker å rekruttere til norsk næringsliv.

Når det gjelder størrelsen på underholdskravet, viser jeg for øvrig til at departementet har hatt på høring et forslag om å heve underholdskravet i saker som gjelder etablering av nytt familieliv fra 242 440

kroner til 261 700 kroner. Innspillene fra høringsrunnen er til vurdering i departementet.

6. Representantforslaget punkt E om å øke botidskravet for permanent oppholdstillatelse fra tre år til seks år

Representantforslaget punkt E lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag med innskjerpelser i grunnlaget for permanent oppholdstillatelse, slik at botidskravet økes fra 3 til 6 år.»

Dette er det samme forslaget som forslagsstillerne fremmet i representantforslag 138 S (2011-2012). Jeg viser i den forbindelse til mine to brev til komiteen av henholdsvis 13. november 2012 og 9. januar 2013.

En utlending med opphold i Norge som ikke er av en forutsatt tidsbegrenset karakter bør etter en viss tid få mulighet til å etablere et varig opphold her i landet. Dette er viktig av hensyn til enkeltpersonene selv og deres integrering i det norske samfunnet. Administrative hensyn taler også for at man ikke har regler om mer aktiv kontroll eller flere fornyede vurderinger av de enkelte tillatelser enn det som er nødvendig.

Etter gjeldende regelverk stilles det krav om tre års botid for permanent oppholdstillatelse. Varigheten av botidskravet ble grundig drøftet i forbindelse med utlendingsloven 2008. Det vises særlig til Utlendingslovutvalgets drøftelse i NOU 2004:20, hvor utvalget vurderte en utvidelse av botidskravet til fem år, men hvor følgende argumenter ble avgjørende for at flertallet i utvalget foreslo å fastholde et treårskrav:

- For familieetableringstilfellene ble det ansett å være et svært inngripende tiltak om man skulle kunne gi en person et pålegg om å forlate riket etter fire-fem års opphold her fordi ekteskapet eller samboerforholdet opphører.
- Hensynet til å motvirke proformaekteskap kan tilsi at man bør kreve mer enn tre års botid, men i motsatt retning ble det lagt vekt på at personer (særlig kvinner) som utsettes for mishandling og utnytting i et forhold, ikke skal holdes i ekteskapet for en lengre periode av frykt for å miste oppholdsgrunnlaget.
- For personer som har fått beskyttelse i Norge vil det i henhold til praksis ikke bli foretatt en ny vurdering av beskyttelsesbehovet ved senere fornyelser, og det er derfor ingen vektige grunner for å heve botidskravet for denne gruppen.
- For arbeidsinnvandrere ble det bemerkt at det ikke ville være spesielt betenkelig å øke botidskravet, men man kunne heller ikke se noen reell grunn til å heve kravet så lenge de fleste arbeidsinnvandrere som regel fyller vilkårene for for-

nyet tillatelse også etter 4-5 års opphold i Norge. Det ville dermed ikke ha noen innvirkning på innvandringsbildet om botidskravet ble hevet.

- I mangel av det flertallet oppfattet som tungtveiende grunner for å endre gjeldende botidskrav, la flertallet vekt på at det er uheldig i seg selv å gjennomføre en innstramning som vil kunne oppleves som et negativt signal rettet mot innvandrere.

I Innst. 229 S (2012-2013) bemerket mindretallet (som er de samme som forslagsstillerne i det foreliggende representantforslaget) følgende:

«Det er ingen som blir tvunget til å forlate riket etter fire-fem års opphold i Norge fordi man har mislyktes i et samlivsforhold. Om man ikke får permanent oppholdstillatelse etter seks år, må man påregne mer botid og eventuelt oppfylle andre krav for å få permanent opphold.»

Det er vanskelig å forstå hva forslagsstillerne da egentlig mener er formålet med å heve botidskravet. Hvis man skal innføre en ny ordning med fornyelse av ettårige tillatelser inntil det har gått seks år, vil det kreve en vesentlig økt ressursbruk. Dette fremstår svært uhensiktsmessig dersom det uansett skal gjelde en rett til fortsatt oppholdstillatelse. Samtidig er det høyst uklart hvilket oppholdsgrunnlag forslagsstillerne mener at skal gjelde for det fortsatte oppholdet etter at samlivet som ektefeller eller samboere har opphørt.

Når det gjelder personer som ikke har opphold som familiemedlemmer, men som har fått opphold på grunnlag av en asylsøknad, virker det som om forslagsstillerne har et motsatt utgangspunkt om adgangen til videre opphold, jf. følgende fra Innst. 229 S (2012-2013):

«Personer som ber om internasjonal beskyttelse av Norge (asyl), er i utgangspunktet i Norge til forholdene i hjemlandet tilsier retur».

Det virker ut fra dette som at forslagsstillerne ønsker en ordning med å pålegge returer dersom forholdene gjør det mulig før det har gått seks år.

Utlendingslovutvalget foretok en drøftelse av en slik midlertidighetspolitikk i NOU 2004:20. Utvalget fant det ut fra følgende hovedargumenter klart at det ikke vil være hensiktsmessig med en slik ordning:

1. Det vil trolig være få saker hvor det både vil være grunnlag for å oppheve flyktningstatus og å pålegge utlendingen å returnere til hjemlandet.
2. Det er lite hensiktsmessig å anvende ressurser til å tilbakekalle flyktningstatus og pålegge retur for personer som allerede kan ha kommet langt i integreringsprosessen.
3. Det vil være betydelige administrative kostnader

knyttet til å gjennomføre en praksis med å vurdere tilbakekall og retur av personer som har blitt innvilget beskyttelse.

Utvalget redegjorde grundigere for disse vurderingene i sine drøftelser, og det vises til NOU 2004: 20 avsnitt 6.9.6. Departementet sluttet seg i proposisjonen til Utvalgets vurderinger, jf. Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) avsnitt 5.7.5.

7. **Representantforslaget punkt F og G om utvidede ordninger og hjemler for bruk av lukkede mottak**

Representantforslaget punkt F lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å igangsette prosjektering av lukkede mottak for asylsøkere som ikke oppgir korrekt identitet, eller vegrer å assistere i å fastslå identitet, eller er å anse som en trussel mot nasjonal sikkerhet og orden, eller som har søkt internasjonal beskyttelse i andre land i Schengen-området eller har fått avslag på sine søknader og skal returnere.»

Representantforslaget punkt G lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om lov for lukkede mottak for asylsøkere som ikke oppgir korrekt identitet, eller vegrer å assistere i å fastslå identitet, eller er å anse som en trussel mot nasjonal sikkerhet og orden, eller som har søkt internasjonal beskyttelse i andre land i Schengen-området eller har fått avslag og skal returnere.»

Jeg registrerer at representantene ønsker at «(a)sylsøkere som ikke vil fremvise korrekt identitet eller vegrer å bidra til å fastslå identitet, asylsøkere som vurderes å utgjøre en sikkerhetsrisiko, og asylsøkere som har fått avslag på sine asylsøknader, skal holdes i lukkede mottak.» Dette er konkretisert blant annet i lovforslagets § 95 første ledd, § 106 første ledd, § 107.

Å plassere mennesker i lukkede mottak vil være frihetsberøvelse, det vil si fengsling. Utlendingsloven har allerede bestemmelser som åpner for å vurdere pågrepelse og fengsling på utlendingsrettslig grunnlag. Lovens § 106 første ledd lyder:

En utlending kan pågripes og fengsles når:

- a) utlendingen ikke samarbeider om å klarlegge sin identitet i henhold til lovens § 21 eller § 83, eller det er konkrete holdepunkter for å anta at utlendingen oppgir uriktig identitet,
- b) det er konkrete holdepunkter for å anta at utlendingen vil unndra seg iverksettingen av et vedtak som innebærer at utlendingen plikter å forlate riket,
- c) utlendingen ikke overholder meldeplikt eller pålegg om bestemt oppholdssted etter § 105 før-

- ste ledd bokstav c, og utlendingen har en sak til behandling som ikke er endelig avgjort eller tidspunktet for utreisefristen ennå ikke er inntrådt,
- d) det er truffet vedtak om utvisning og vedtaket er endelig eller det er ikke gitt utsatt iverksettelse i forbindelse med klage, jf. § 90, og det treffes tiltak mot utlendingen med sikte på utsendelse. Det er et vilkår at utlendingen er utvist på grunn av ilagt straff og at det ut fra utlendingens personlige forhold er fare for at utlendingen vil begå nye straffbare handlinger,
 - e) utlendingen ikke gjør det som er nødvendig for å oppfylle plikten til å skaffe seg gyldig reisedokument, og formålet er å fremstille utlendingen for det aktuelle lands utenriksstasjon for å få utstedt reisedokument,
 - f) utlendingen er i transitt i norsk lufthavn, med sikte på utsendelse, eller
 - g) utlendingen utgjør en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser og dette er fastslått i et vedtak i utlendingssaken eller i en instruks fra departementet, og det treffes tiltak mot utlendingen med sikte på utsendelse.

Som det går frem, er det altså mulig å fengsle «asylsøkere som ikke oppgir korrekt identitet, eller vegrer å assistere i å fastslå identitet», som forslagsstillerne etterlyser. Det er også mulig å fengsle personer som utgjør en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser. Videre kan utlendinger fengsles på utlendingsrettslig grunnlag dersom det foreligger en fare for at vedkommende vil unndra seg iverksetting av vedtak som innebærer plikt til å forlate landet. Denne hjemmelen kan altså anvendes overfor personer som «har fått avslag på sine søknader og skal returnere», jf. representantforslaget forslag F og G (og de «som har søkt internasjonal beskyttelse i andre land i Schengen-området», forutsatt at det er fattet avgjørelse om retur til et annet land).

Jeg oppfatter imidlertid representantene slik at de ønsker enda videre hjemler for fengsling enn i dag, og en enda mer omfattende fengslingspraksis. Jeg vil derfor gjøre oppmerksom på at representantenes forslag om å plassere utlendinger i lukkede mottak utelukkende fordi de har fått avslag på en asylsøknad, jf. forslaget til § 95 første ledd, vil være i strid med folkeretten. Artikkel 15 i EUs returdirektiv, som Norge har forpliktet seg til å etterleve, slår fast at frihetsberøvelse av personer som har utreiseplikt bare kan skje så lenge uttransporteringen er under forberedelse og gjennomføres med tilstrekkelig hurtighet. Dette kravet om progresjon i utlendingssaken følger også av Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 5, som er inkorporert i menneskerettsloven med forrang for annen lovgivning, og praksis i Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD).

Representantenes forslag om å plassere asylsøkere i lukket mottak frem til identitet er «klarlagt», jf. forslaget til § 95 første ledd, vil som en generell praksis innebære en krenkelse av EMK artikkel 5. Selv om de fleste asylsøkere ikke legger frem identitetsdokumenter ved ankomst, bidrar en stor andel til å dokumentere eller sannsynliggjøre identitet i søkeprosessen. Videre vil en del asylsøkere ikke ha mulighet til å dokumentere identitet, selv om de samarbeider.

Bruk av fengsling bør forbeholdes de tilfeller hvor utlendingen ikke samarbeider om å klarlegge sin identitet eller hvor det er konkrete holdepunkter for å anta at utlendingen oppgir uriktig identitet, og hvor politiet etter en konkret vurdering kommer til at det er hensiktsmessig å begjære fengsling. Det må i denne sammenheng legges vekt på at fengsling er et så inngripende tvangsmiddel at det uansett bare vil være forholdsmessig slik som loven krever, i en tidsbegrenset periode.

Når det gjelder hva som er hensiktsmessig, vil jeg også understreke at bruk av fengsling krever ressurser fra politiet og domstolene, i tillegg til at det er langt mer kostbart å holde personer fengslet enn å tilby plasser i et vanlig mottak.

Jeg vil også understreke at utfordringene med uklar eller udokumentert identitet er et problem som gjør seg gjeldende i alle land som mottar asylsøkere. I 2012 søkte over 330 000 mennesker asyl bare i EU. Dersom alle mottagerland skulle praktisere fengsling av personer uten «klarlagt» identitet, ville titusenvis av mennesker – kanskje hundretusenvis, avhengig av hvor strenge krav man stiller til «klarlagt» – til enhver tid sitte innesperret på dette grunnlaget. Jeg håper at vi aldri vil se et slikt fengslingsregime bli etablert i Europa.

8. **Representantforslaget H om opphør av flyktningsstatus for flyktninger som foretar hjemreise i strid med beskyttelsesbehovet**

Representantforslaget bokstav H lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag som sikrer at vedtak om opphold etter asyl- og flyktningsregler oppheves hvis vedkommende har vært på ferie i land/områder som han/hun har flyktet fra opptil fem år etter at oppholdstillatelse ble gitt.»

Jeg er enig i at det kan indikere misbruk av asylordningen og undergrave flyktningspolitikken dersom personer som får beskyttelse i Norge, kort tid etter reiser på ferie til hjemlandet.

Departementet har på denne bakgrunn allerede sett på om det er grunnlag for særskilte tiltak. De vurderingene som er foretatt viser imidlertid at det allerede i dag er tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag for å vurdere tilbakekall i slike situasjoner. I praksis vil

ikke UDI alltid få kjennskap til det når en flyktning har vært på reise til hjemlandet, men i de tilfeller hvor dette blir kjent, vurderer UDI alltid tilbakekall.

Det kan imidlertid ikke legges til grunn at enhver hjemreise er et bevis for at det ikke lenger eksisterer et beskyttelsesbehov. Dette må vurderes konkret.

9. Representantforslaget punkt I om å sikre at barn ikke brukes som tolk for sine foresatte

Representantforslaget punkt I lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag som sikrer at barn ikke brukes som tolk for sine foresatte i møte med norske offentlige virksomheter eller virksomheter som har driftsavtaler med det offentlige.»

Det er Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet som har det overordnede ansvaret for tolking til andre talespråk i offentlig sektor. Integreerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har det utøvende ansvaret. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har ledet en arbeidsgruppe som har sett på virkemidler for å unngå at barn blir brukt som tolk i offentlig sektor. Som en oppfølging av dette arbeidet har Regjeringen varslet at et forbud i forvaltningsloven mot bruk av barn som tolk skal utredes og sendes på alminnelig høring. Et eventuelt

lovendringsforslag vil bli fremmet for Stortinget på ordinær måte.

10. Representantforslaget punkt J om å forby ekteskap mellom fettere og kusiner

Representantforslag J lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som forbyr ekteskap mellom fetter og kusine.»

Søskenbarneekteskap kan være forbundet med både tvangsgifte og alvorlige helsemessige problemer. Utbredelse av inngifte i befolkningen som helhet er liten, men søskenbarneekteskap kan forekomme i innvandremiljøene. Det har midlertid vært en klar reduksjon av inngifte hos både førstegenerasjonen og etterkommerne i tiden etter 2001.

Det fremgår av enn rapport fra Nasjonal Folkehelseinstitutt i 2007 (Rapport 2007:2 Inngifte i Norge – omfang og medisinske konsekvenser) at inngifte medfører økt risiko for dødfødsel, spebarnsdød og medfødte misdannelser.

Det er Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet som har ansvaret for ekteskapsloven, og barne- likstillings- og inkluderingsministerens vurdering er at inngifte først og fremst er et helseproblem.